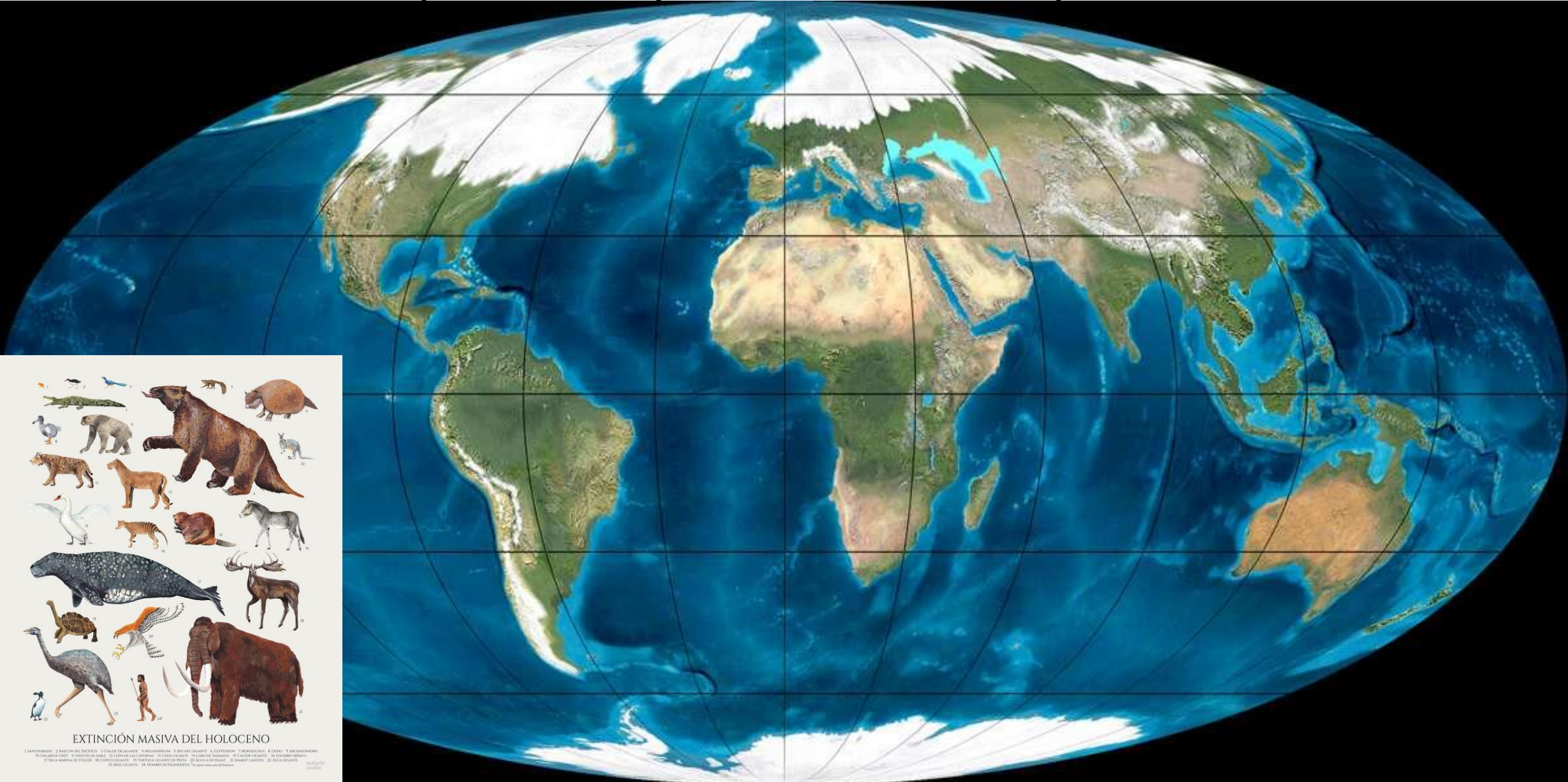

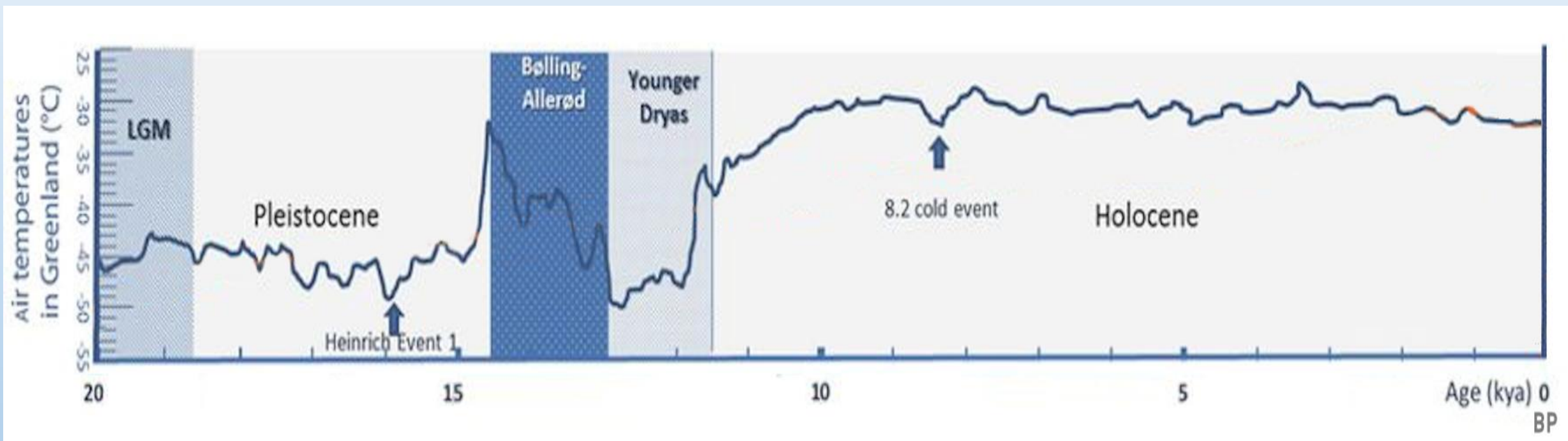

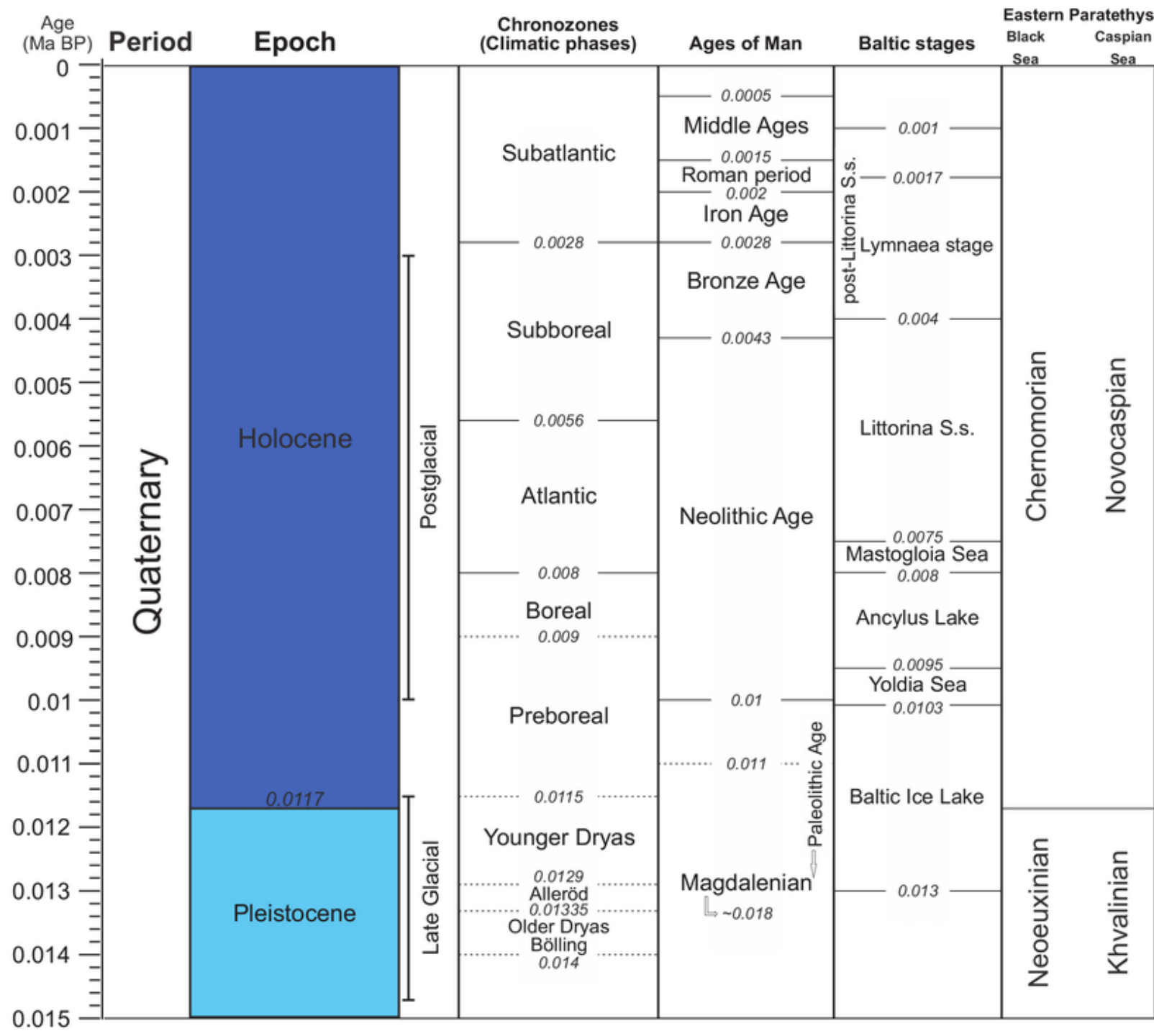
Plesá ako svedkovia zmien tatranskej prírody

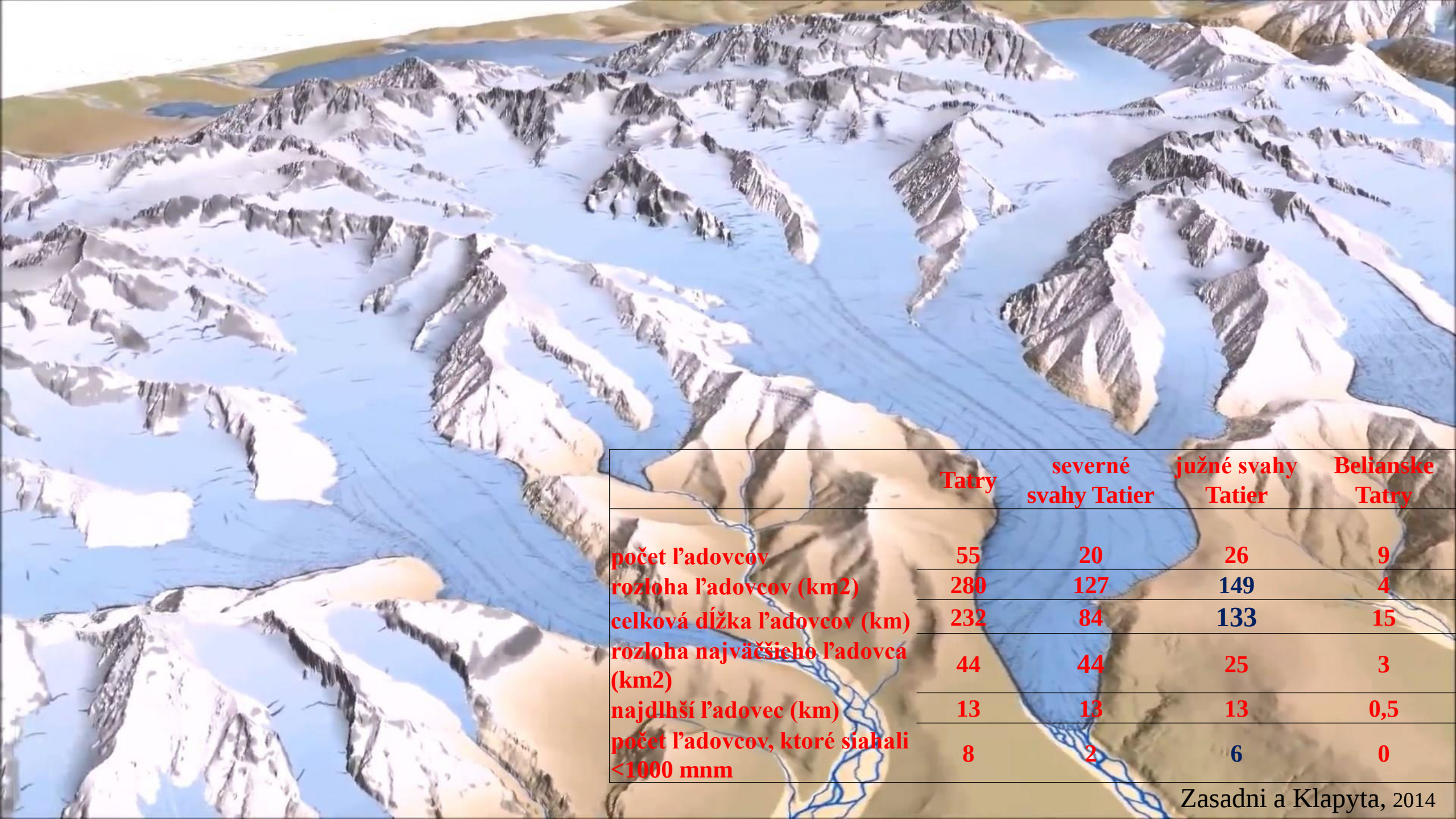
Zem počas maxima posledného zaľadnenia v pleistocéne

Zmeny teploty za posledných 20 tisíc rokov

	Tatry	severné svahy Tatier	južné svahy Tatier	Belianske Tatry
počet ľadovcov	55	20	26	9
rozloha ľadovcov (km²)	280	127	149	4
celková dĺžka ľadovcov (km)	232	84	133	15
rozloha najväčšieho ľadovca (km²)	44	44	25	3
najdlhší ľadovec (km)	13	13	13	0,5
počet ľadovcov, ktoré siahali <1000 mm	8	2	6	0

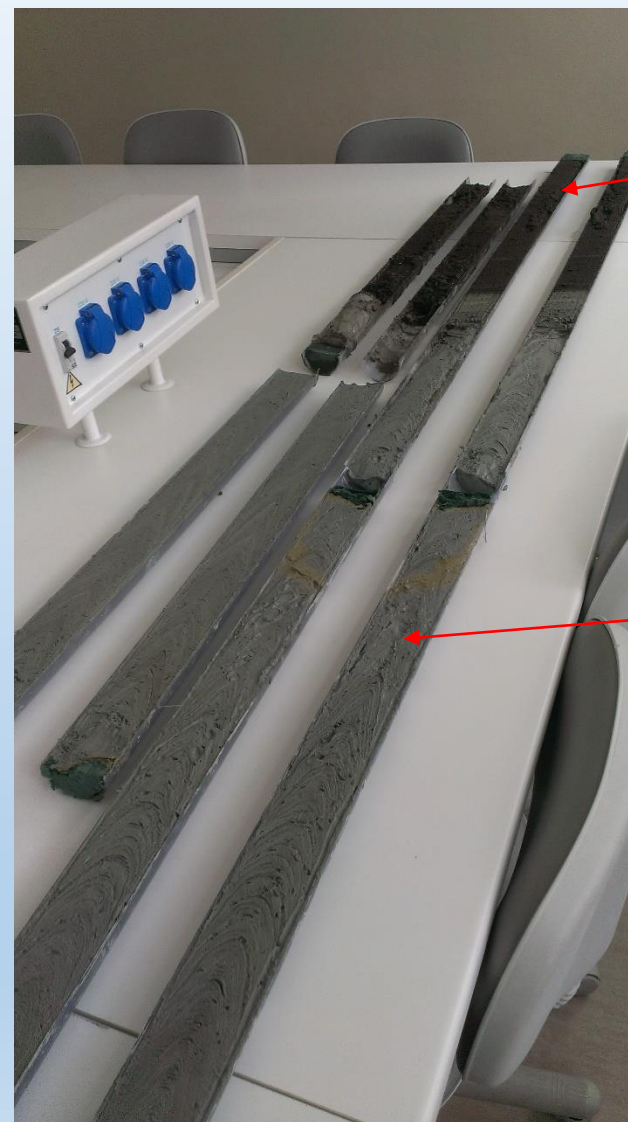
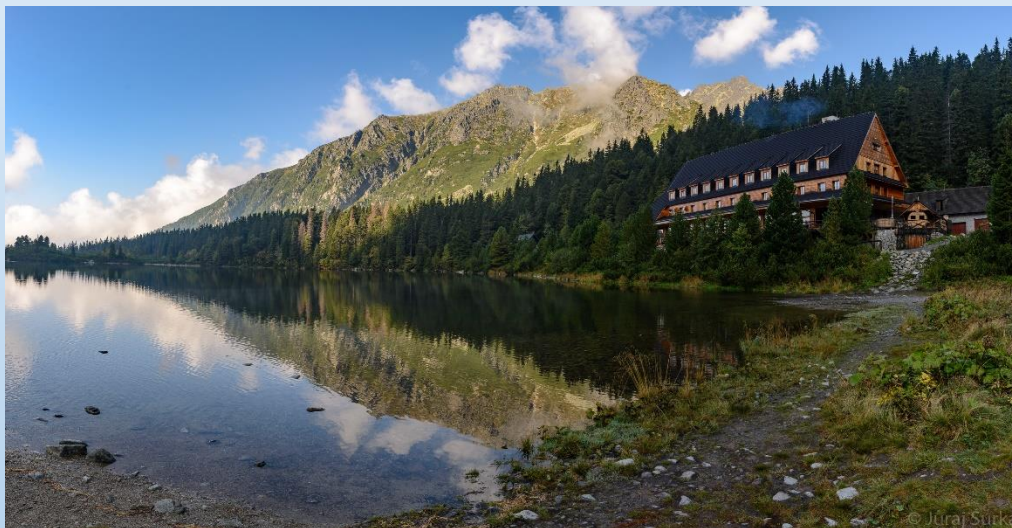
Krásna príroda pretkaná glaciálnymi formami reliéfu

© Juraj Šurka

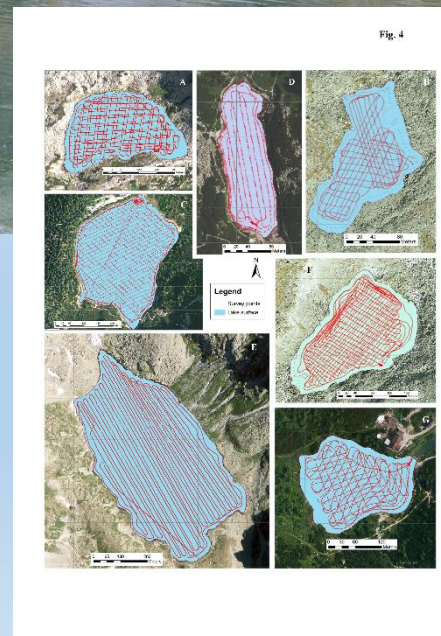
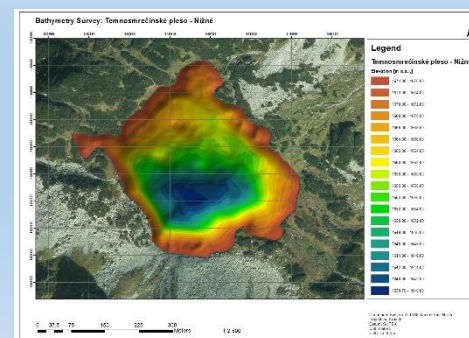
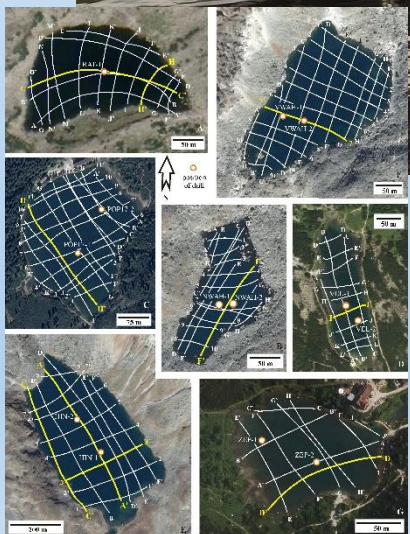
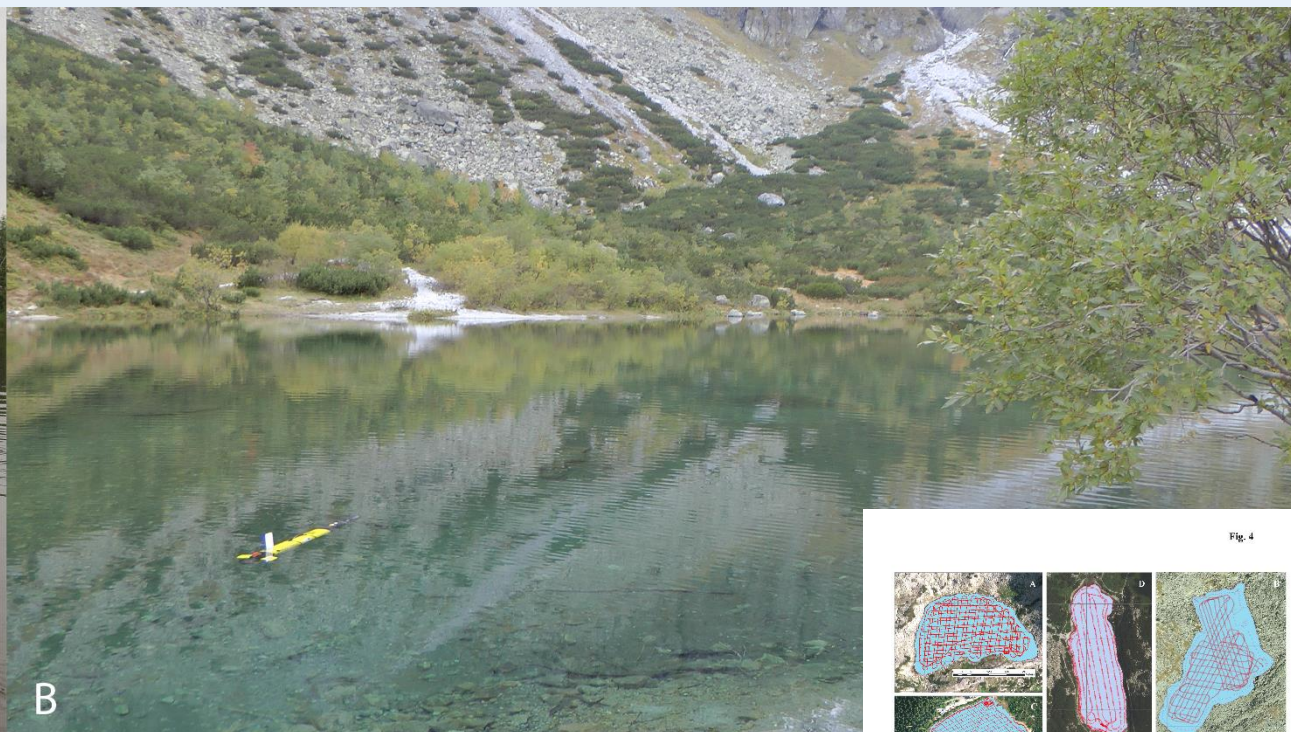
Sedimentárna výplň tatranských plies

Holocénna gyttja
(organický sediment)

Vrchnopleistocénny silt
(prach)

Sonar typu chirp a side pre výskum dnovej výplne a topografie dna

Limnická plošina pre jadrovanie

Limnická plošina pre jadrovanie

Veľké Hincovo pleso

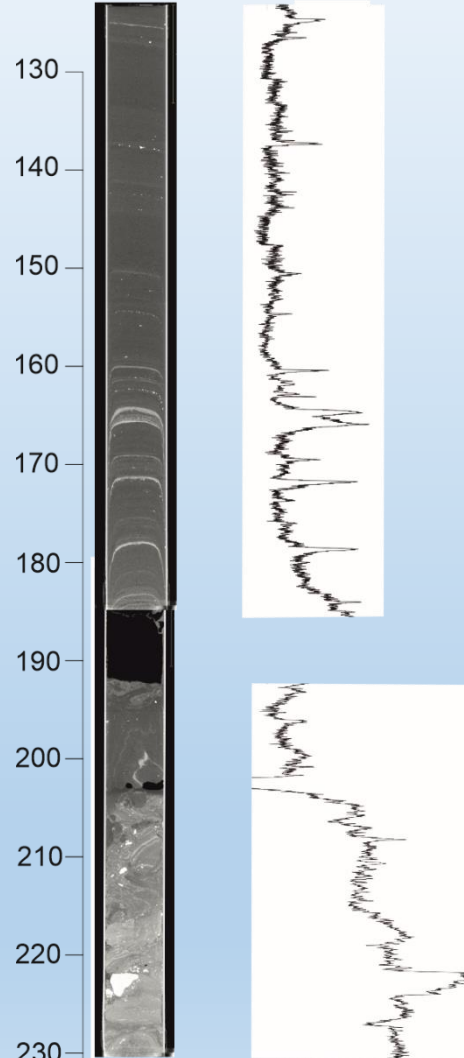

Ako sa získavajú paleoekologické a paleoklimatické údaje

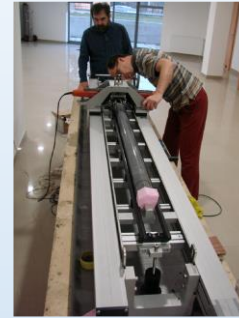
Uskladnenie 4°C

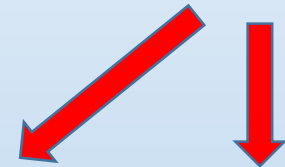
Mikrotomograf Phoenix v|tome|x L 240
Nedeštruktívna 3D analýza vrtných jadier

Delenie jadier
na 2 polovice

Optické foto, vzorkovanie

Datovanie ^{14}C

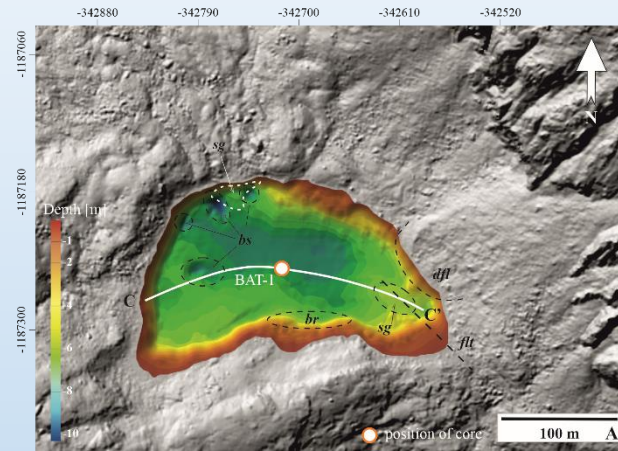

Rozsievky
Pele
Pakomáre
Biomarkery
Zrnitostné a mineralogické zloženie
XRF
LOI alebo TOC

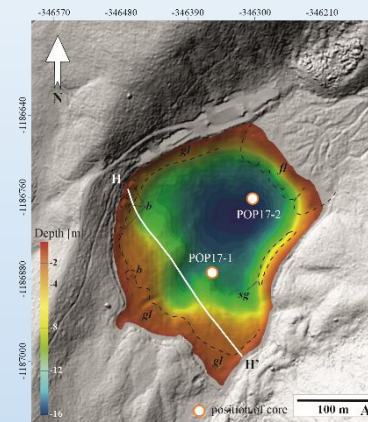
Sample No.	Depth (cm)	Age (BP)	Age (cal BP)
1	130	10000	10000
2	140	10500	10500
3	150	11000	11000
4	160	11500	11500
5	170	12000	12000
6	180	12500	12500
7	190	13000	13000
8	200	13500	13500
9	210	14000	14000
10	220	14500	14500

Plesá s kompletnou proglaciálnou a postglaciálnou sedimentárnou výplňou

Batizovské pleso

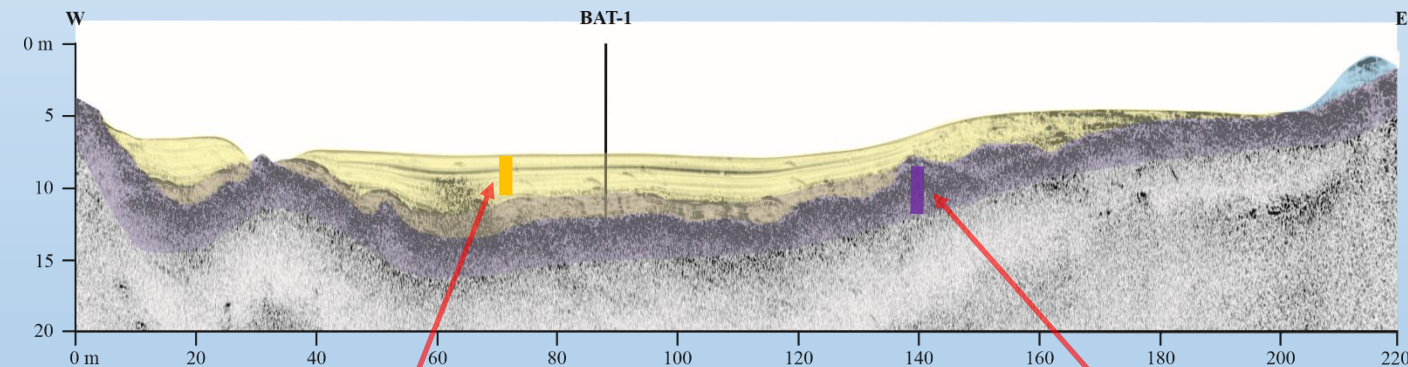
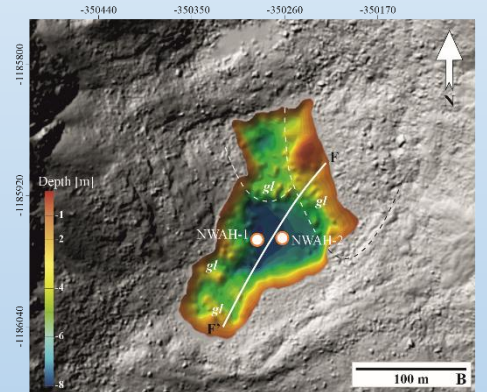
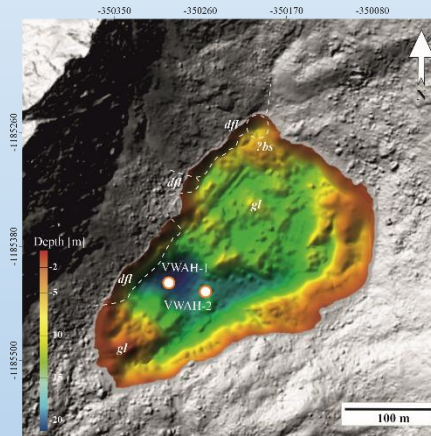
Popradské pleso

Plesá s jedným litologickým typom

Trojrohé pleso, paleojazero Christlová

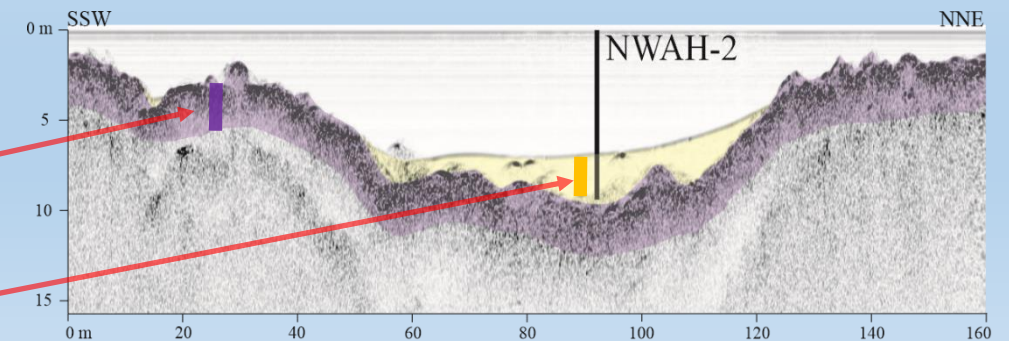
Vyšné Wahlenbergovo pleso Nižné Wahlenbergovo pleso

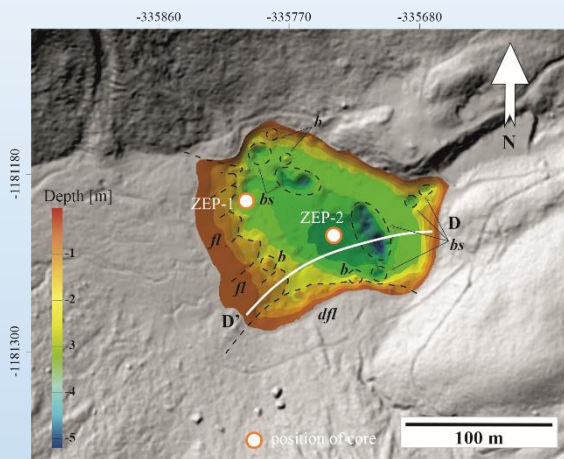
Jemneklastické ľadovcové sedimenty a organické sedimenty

Hruboklastické ľadovcové sedimenty

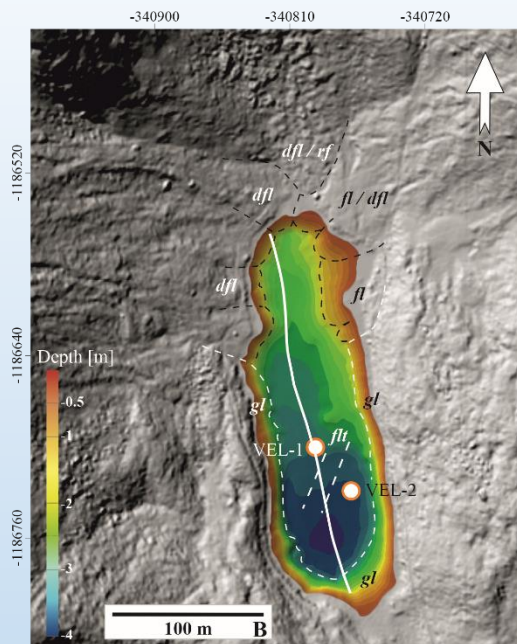
Organické sedimenty

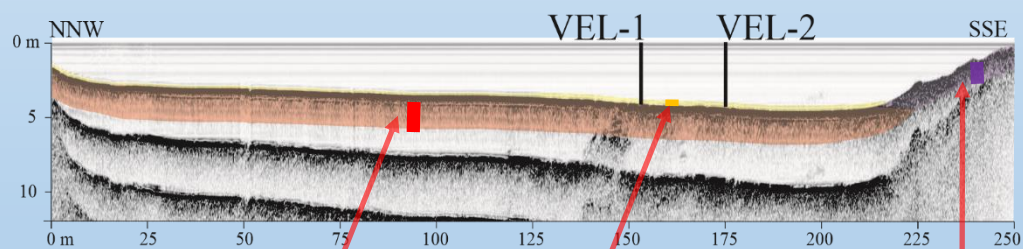
Plesá s jedným litologickým typom

Zelené pleso Kežmarské

Velické pleso

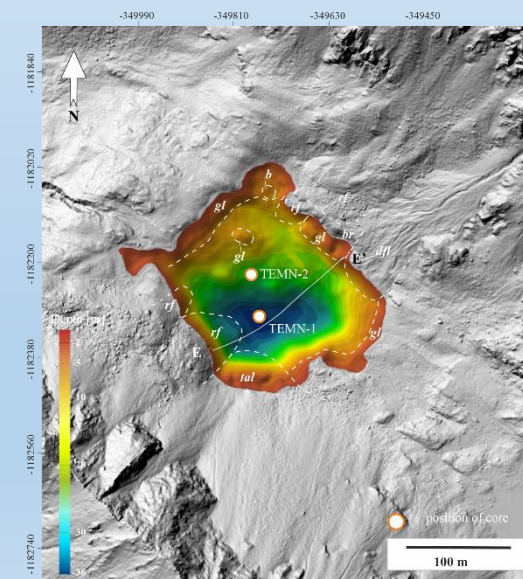
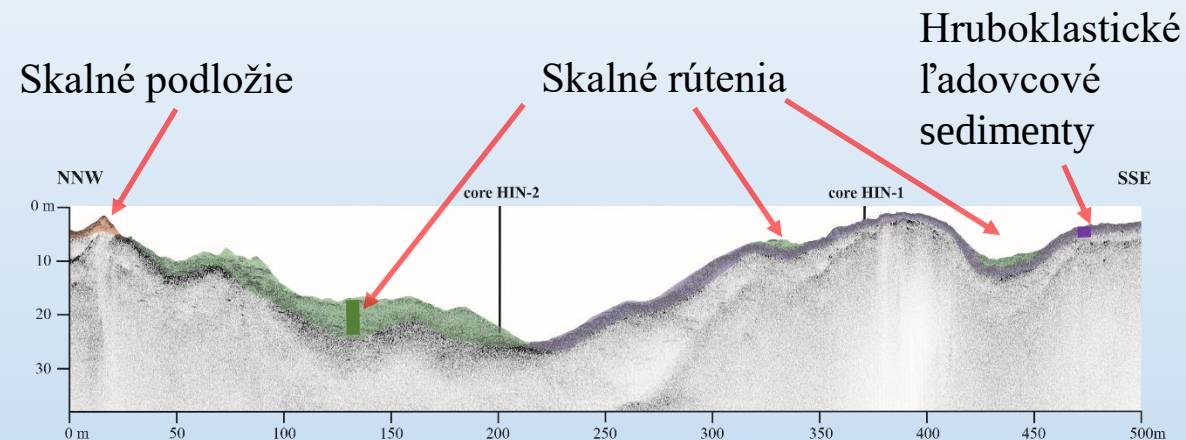

Skalné podložie

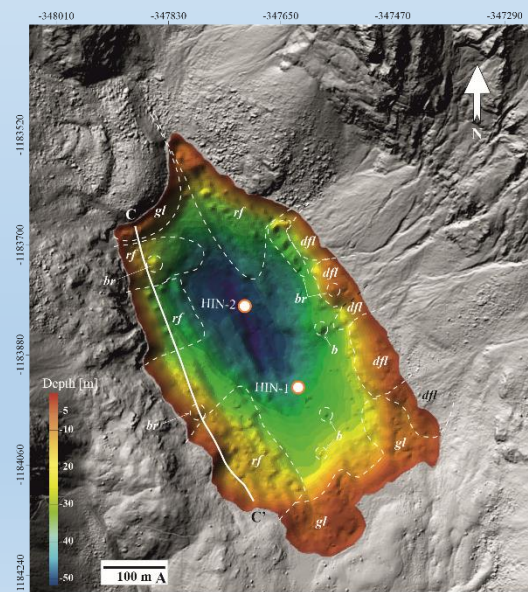
Organické sedimenty

Hruboklastické ľadovcové sedimenty

Plesá s ovplyvnené geodynamickými faktormi

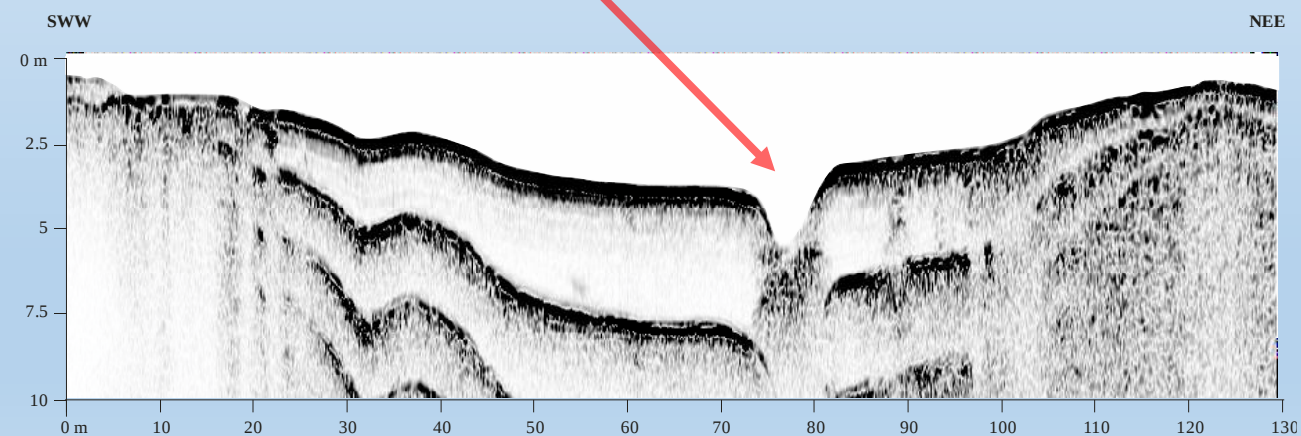
Nižné Temnosmrečinské pleso

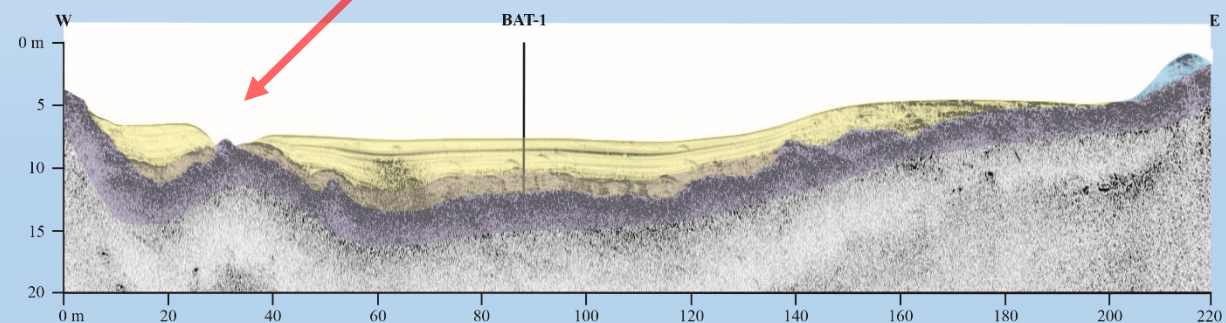
Veľké Hincovo pleso

Dnové vývery - pockmarks

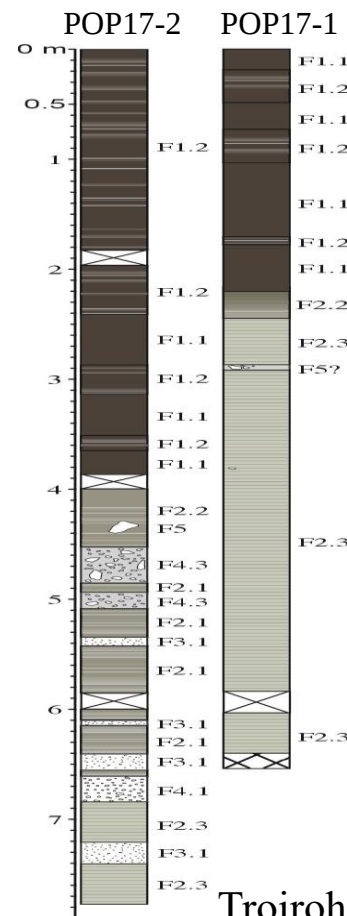
Zelené pleso Kežmarské

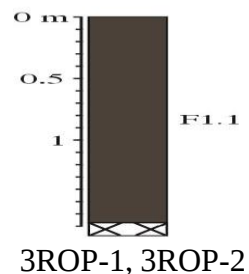
Batizovské pleso

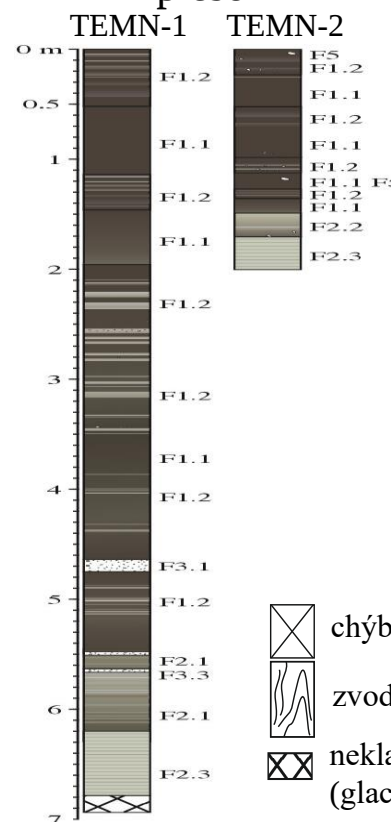
Popradské pleso

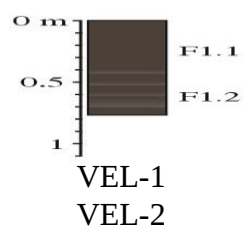
Trojrohé pleso

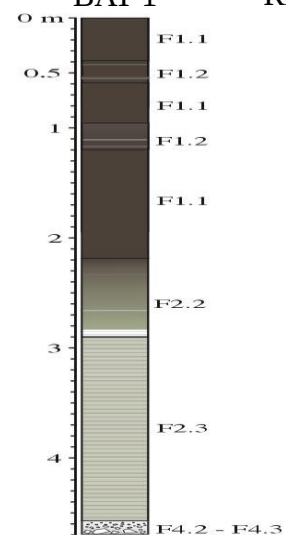
Nižné Temnosmrečinské pleso

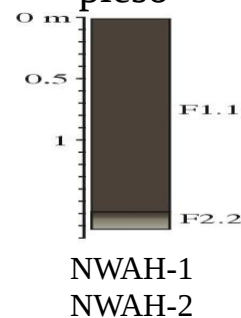
Velické pleso

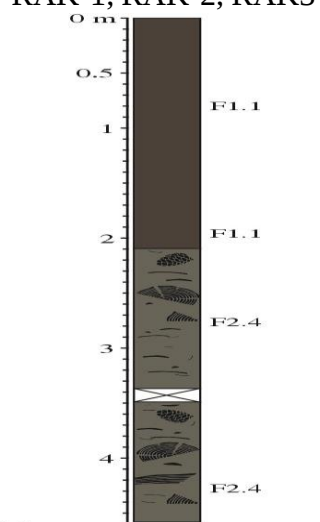
Batizovské pleso

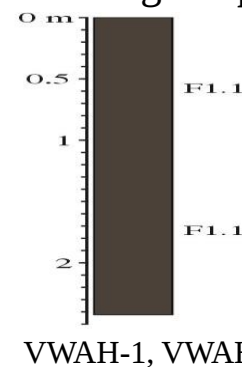
Nižné Wahlenbergovo pleso

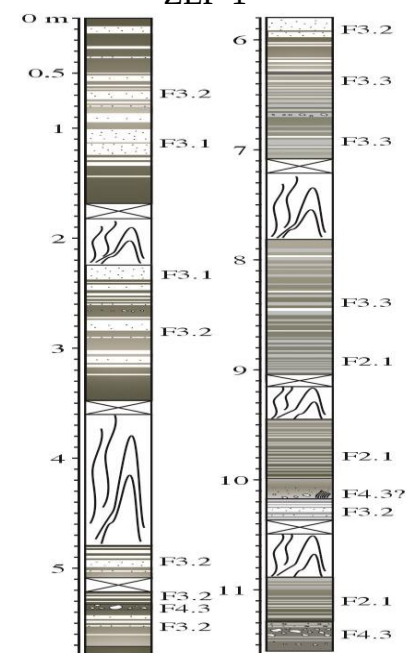
Nižné Rakytovské pleso

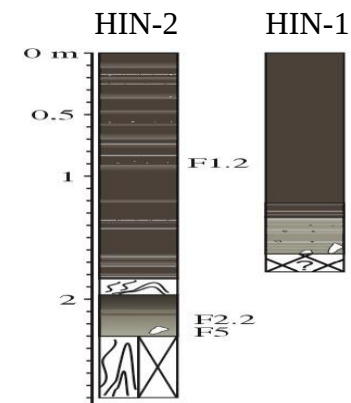
Vyšné Wahlenbergovo pleso

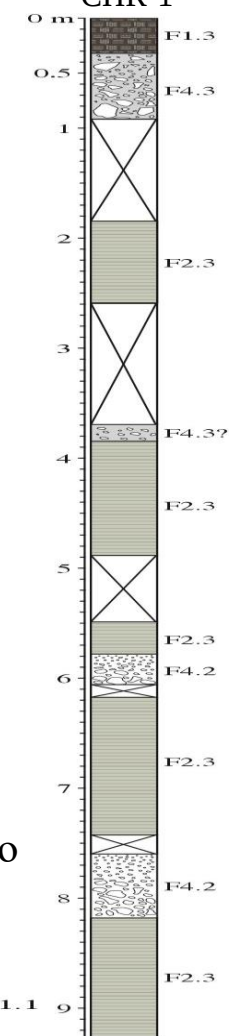
Zelené pleso Kežmarské

Veľké Hincovo pleso

Paleojazero Christlová

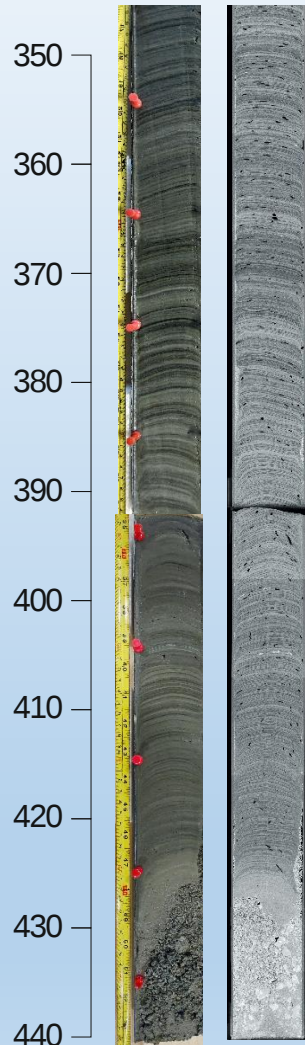
chýbajúci sediment

zvodnený a porušený sediment

neklasifikované hrubé klastiká
(glacigénne sedimenty, zvetrané skalné podložie)

Ľadovcové laminované sedimenty - varvy

Batizovské pleso

Chladné stenotermné,
ultraoligotrófne
spoločenstvo

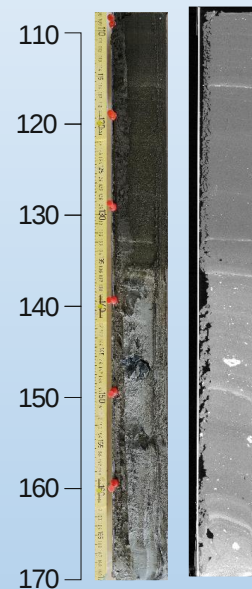

Pseudodiamesa

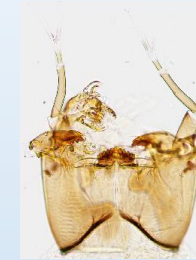
*Micropsectra
radialis*

Prechodný sediment medzi
ľadovcovou a organogénnou
sedimentáciou

Nižné
Temnosmrečinské
pleso

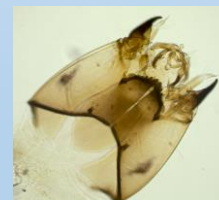
Termálne
plastické
spoločenstvo

Tanytarsus sp.

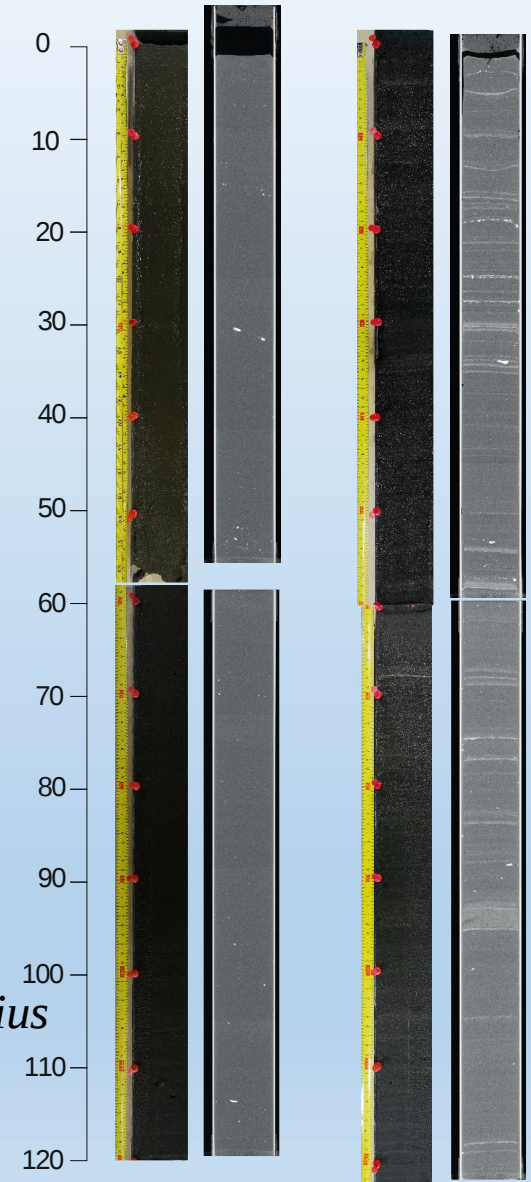

*Psectrocladius
sordidellus*

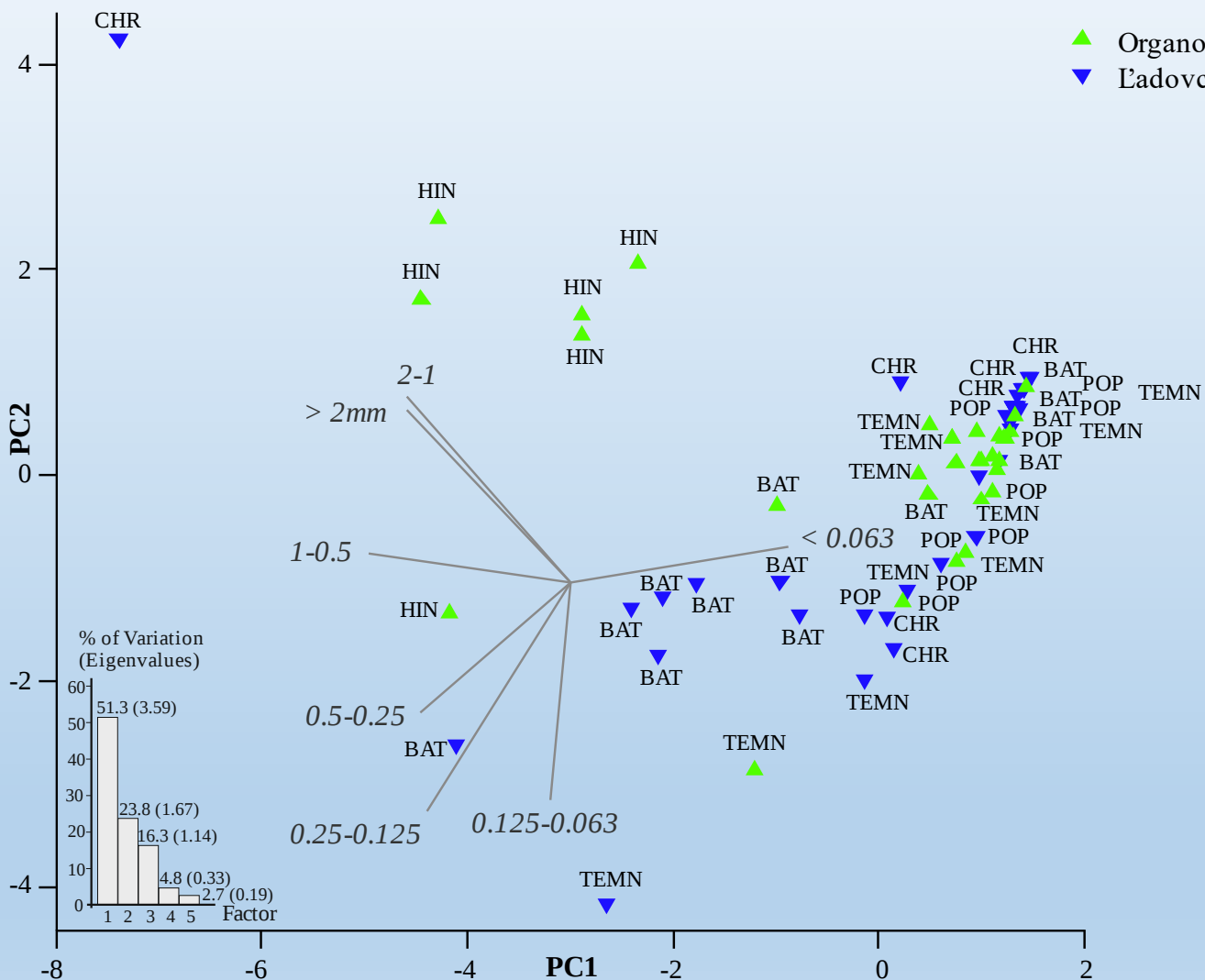
Heterotrissocladius

Organogénne
sedimenty - gytja

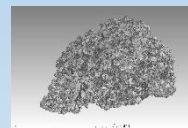
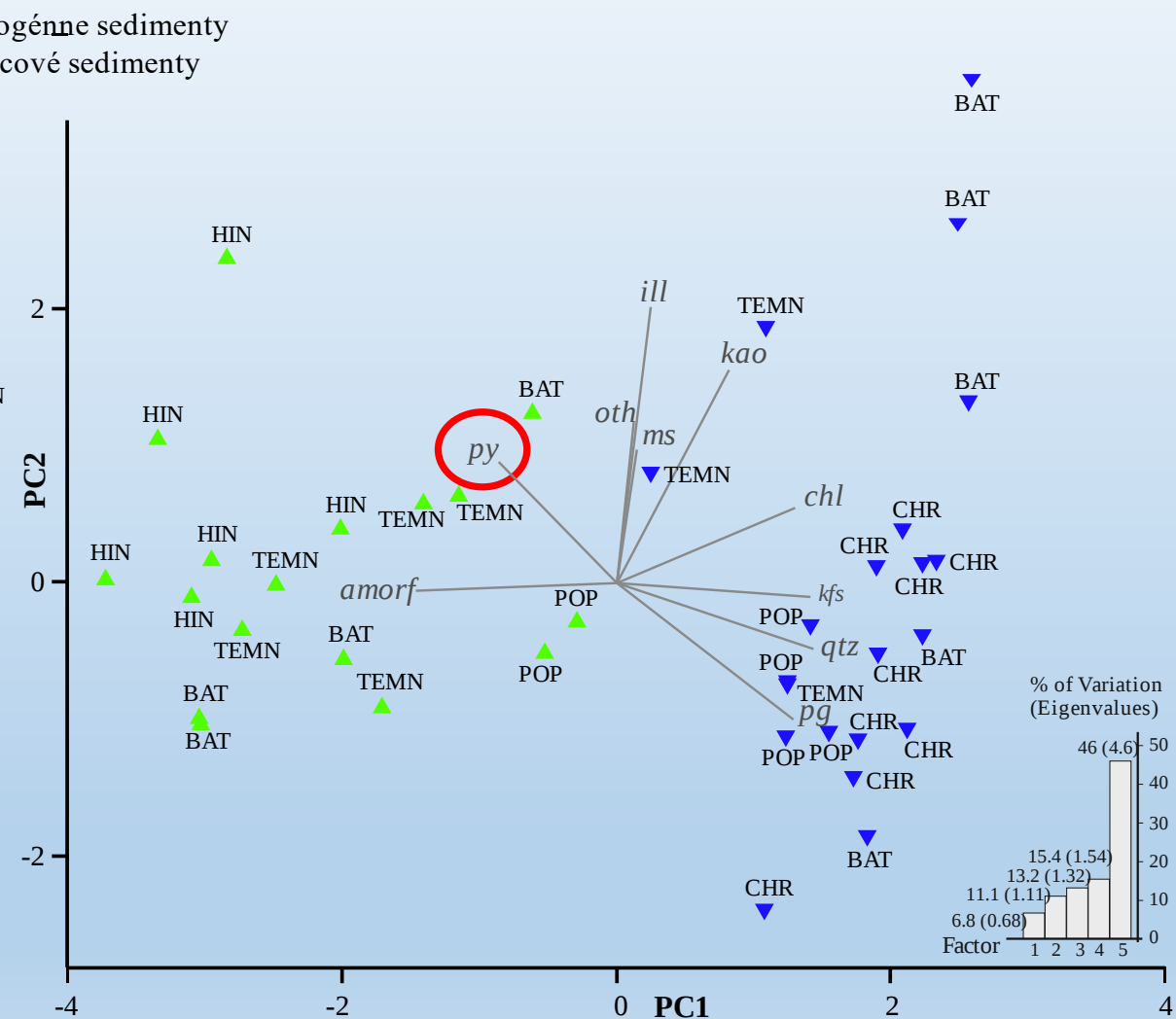

Veľké Hincovo pleso

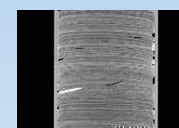
Zrnitosť

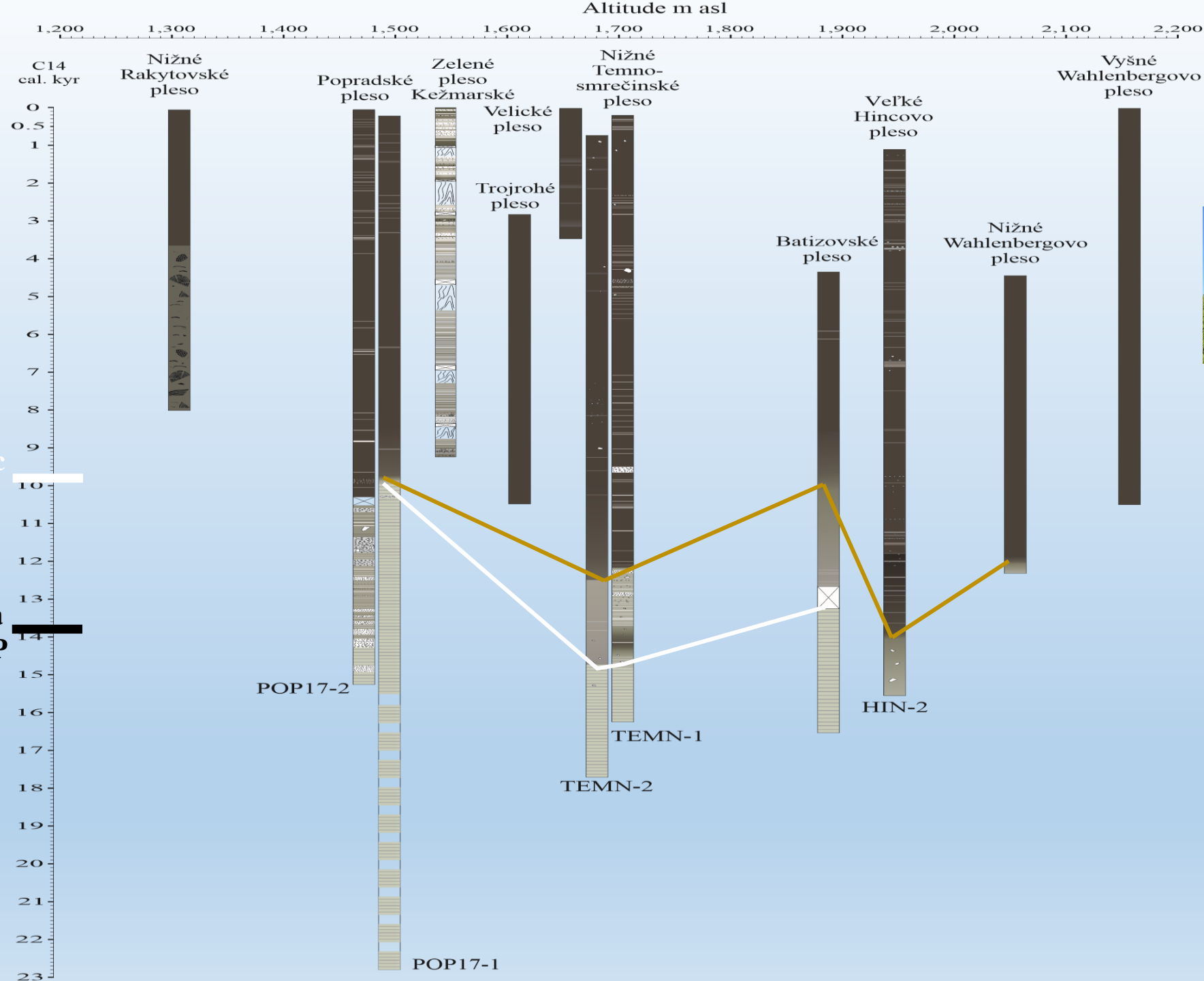

Minerálne zloženie

! Vivianit $\text{Fe}_3(\text{PO}_4)_2 \cdot 8(\text{H}_2\text{O})$!

Posledný ľadovec
~9,800 cal yr BP

Najstaršia gyttja
~13,800 cal yr BP

Postglaciálne
podmienky

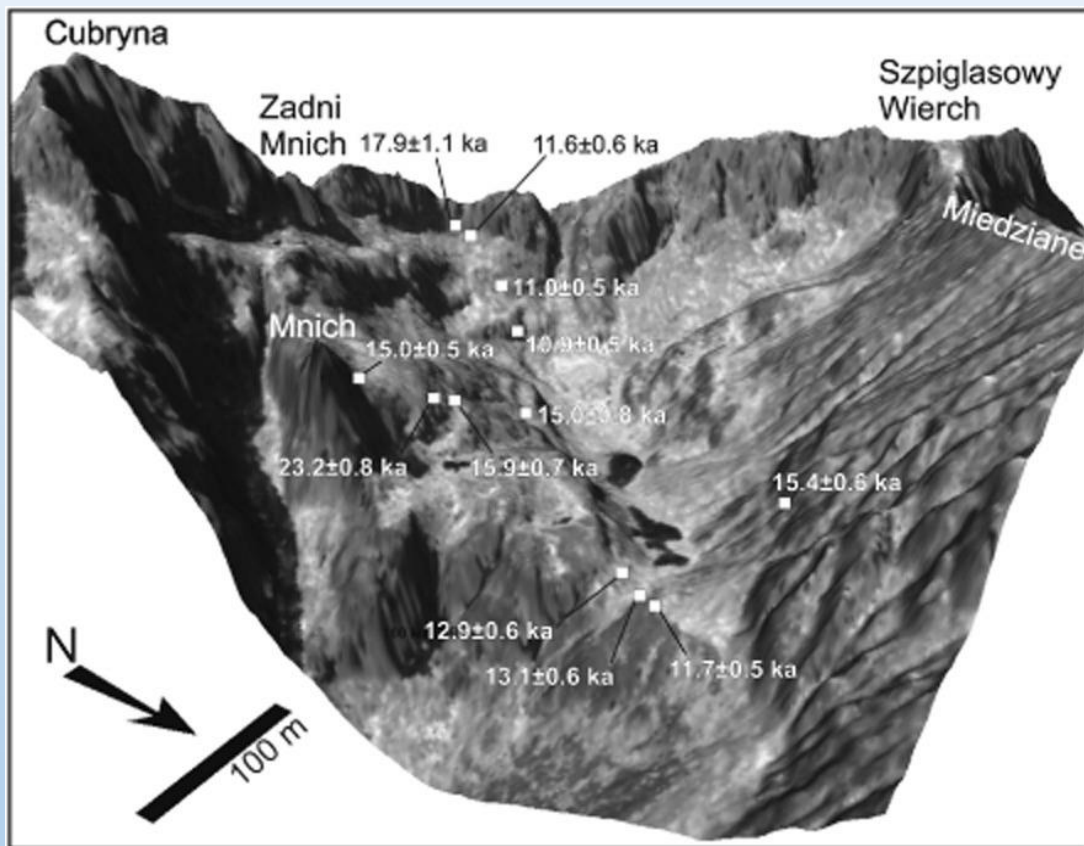

Paraglaciálne
podmienky

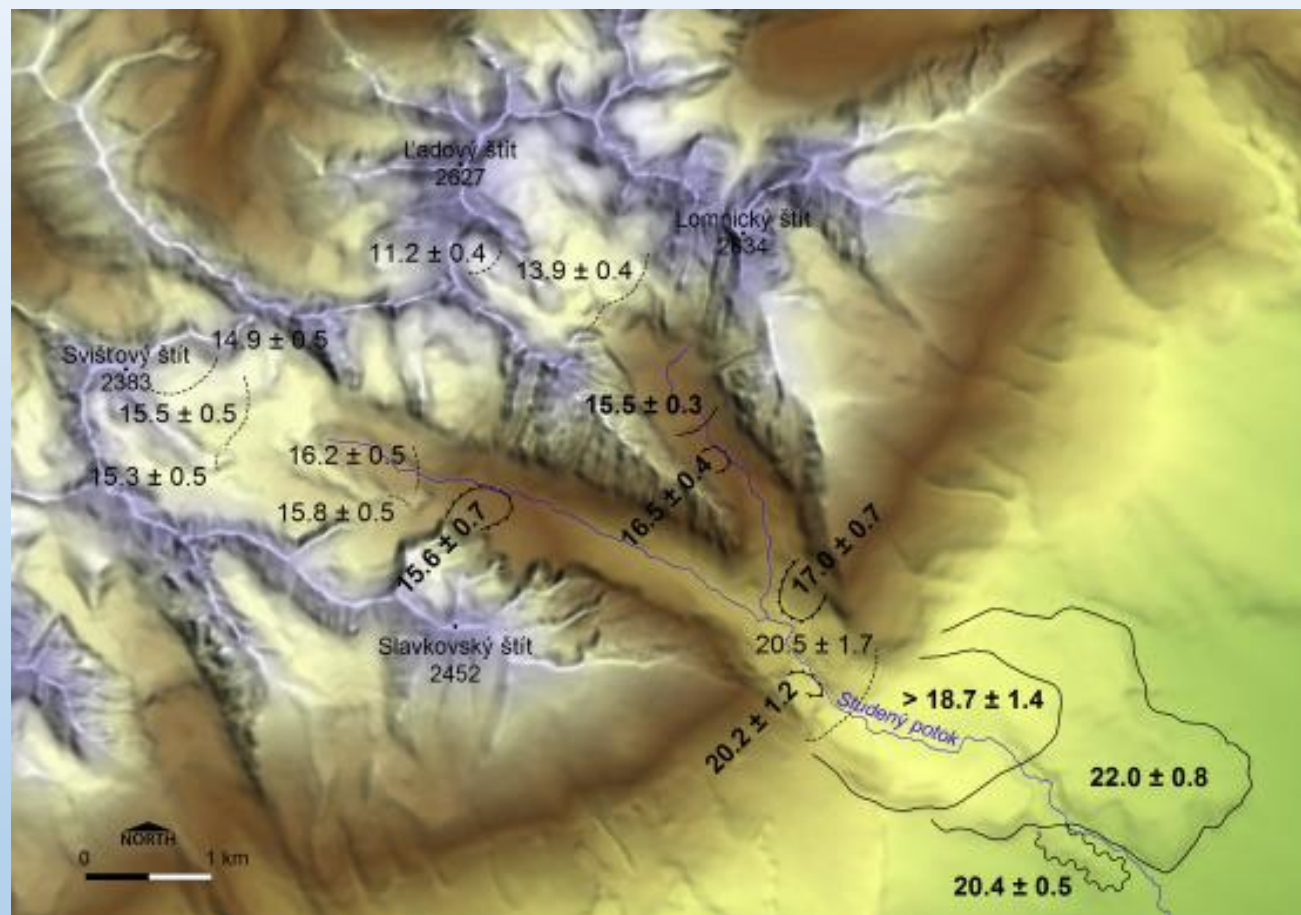

Glaciálne /
proglaciálne
podmienky

Makos et al., 2013

Engel et al., 2015

Súčasné klimatické podmienky

Južne orientované údolia

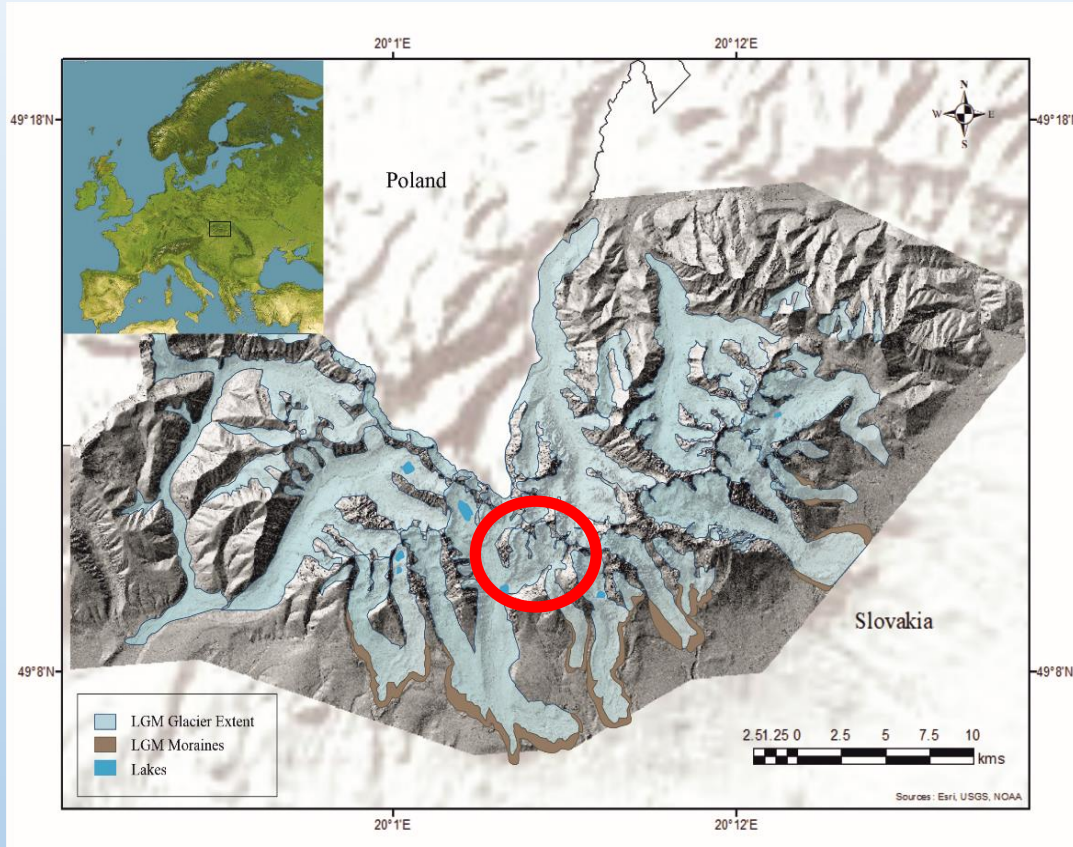
- Snehová pokrývka trvá kratšie
- Vyššia priemerná teplota
- Nízka precipitácia
- Snežná čiara v 2700-2800 mnm
- Hranica lesa 1650 mnm

Severne orientované údolia

- Snehová pokrývka trvá dlhšie
- Nižšia priemerná teplota
- O 40% vyššia precipitácia
- Snežná čiara v 2450-2650 mnm
- Hranica lesa 1550 mnm

Posledný ľadovec

Jungfrauoch 4158 mnm

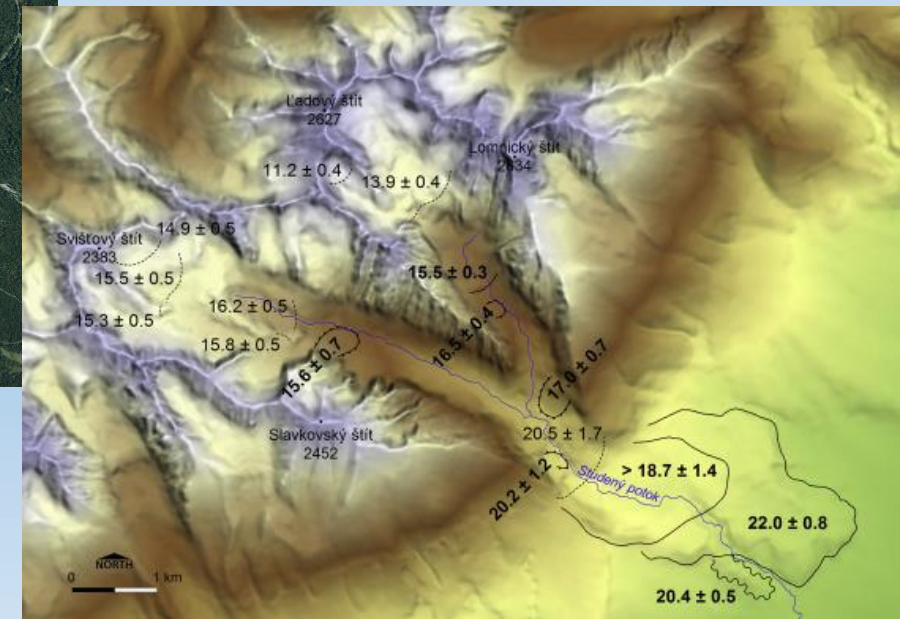
Údolie s posledným výskytom ľadovca – orientácia na západ a rozsiahly plochý povrch situovaný v nadmorskej výške nad 2 000 mnm

paleojazero Christlová 1118 mnm

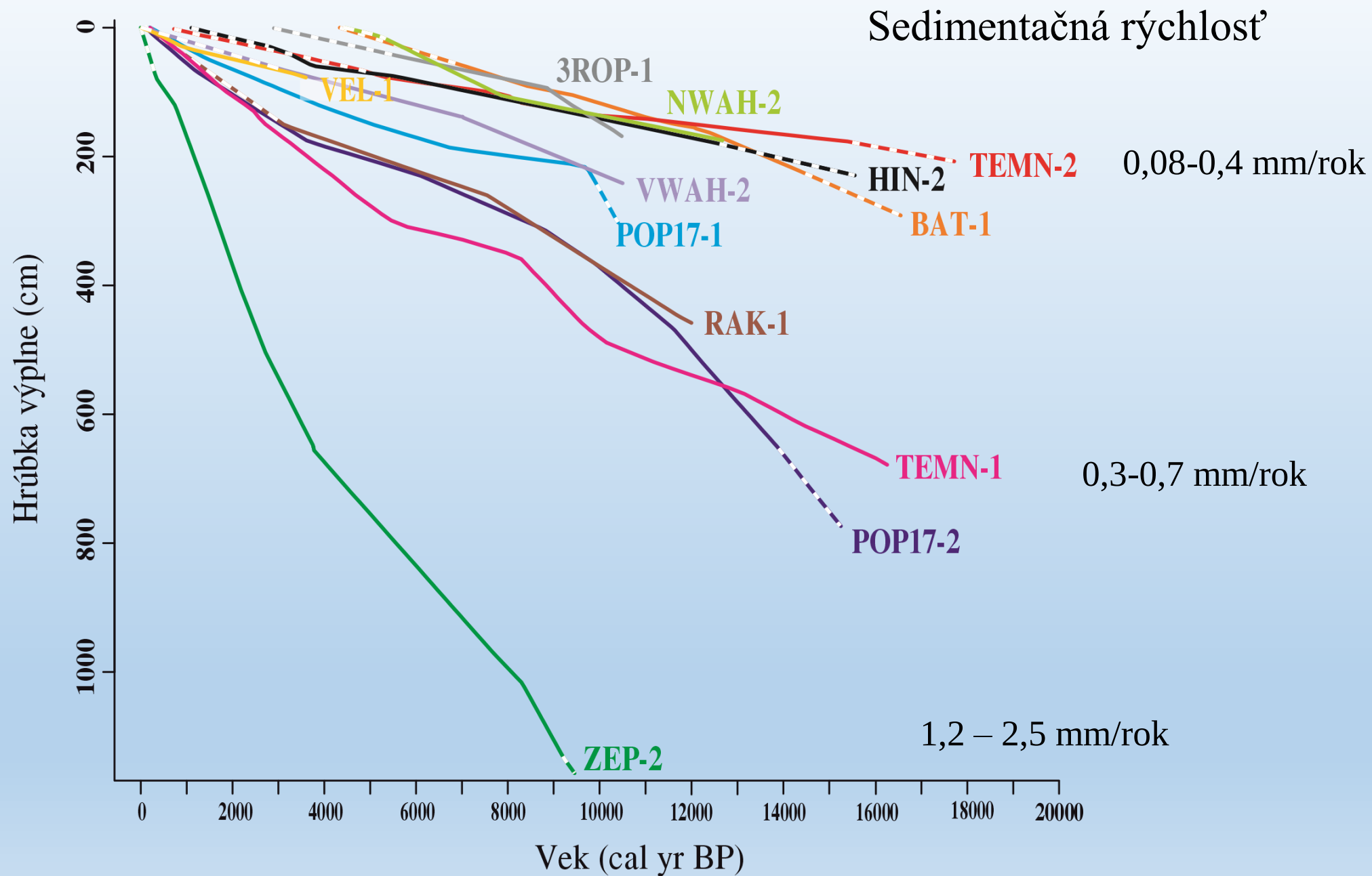

Plocha 0,45 km²

Kapusta 2020

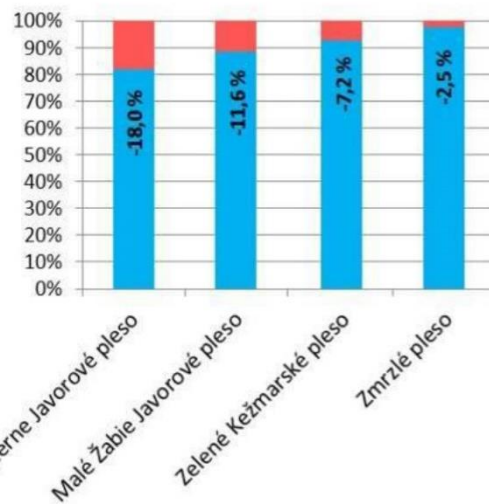

Engel et al., 2015

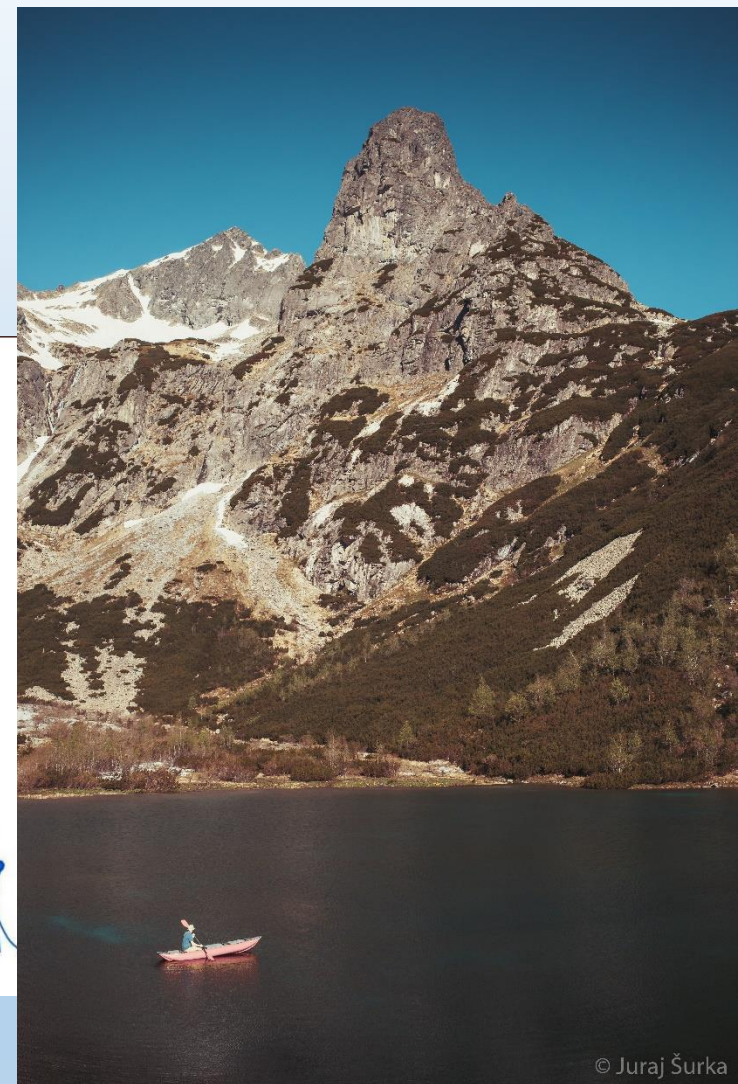
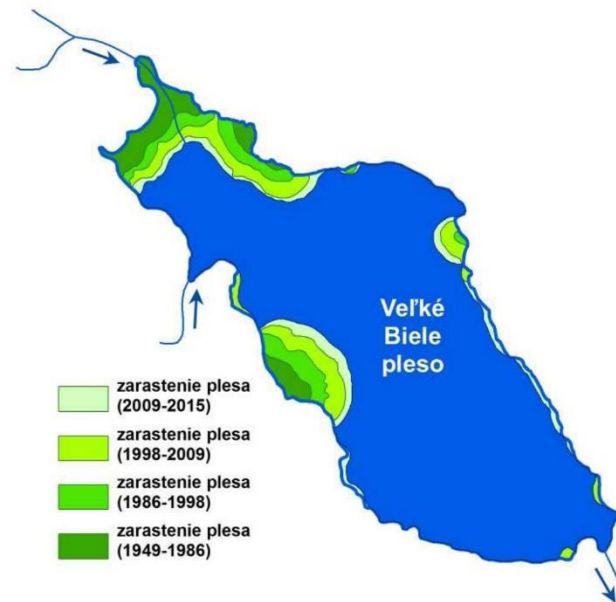
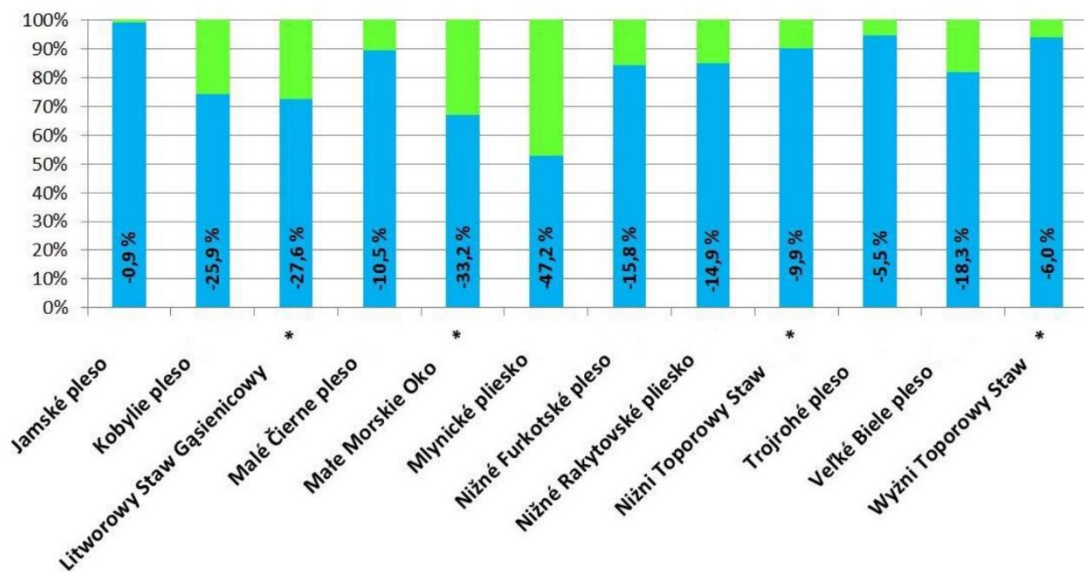

Zanášanie
a zarastanie
plies

Relatívne úbytky plochy plies (1949 - 2015)

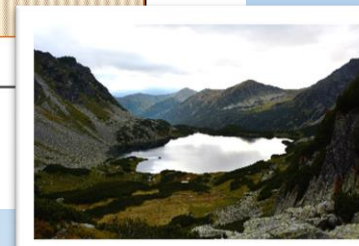
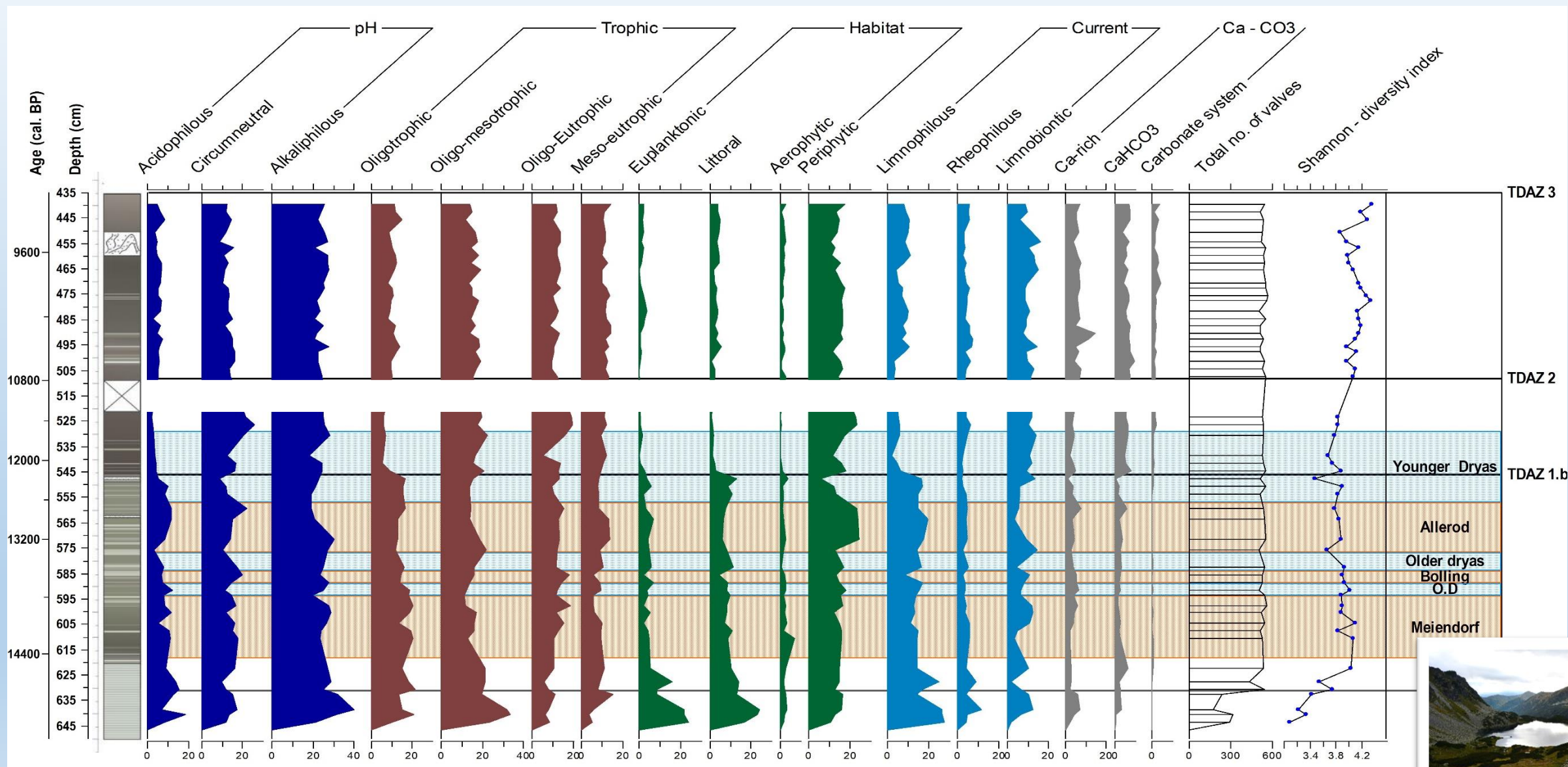

Relatívne úbytky plochy tatranských plies (1949, 1955* - 2015)

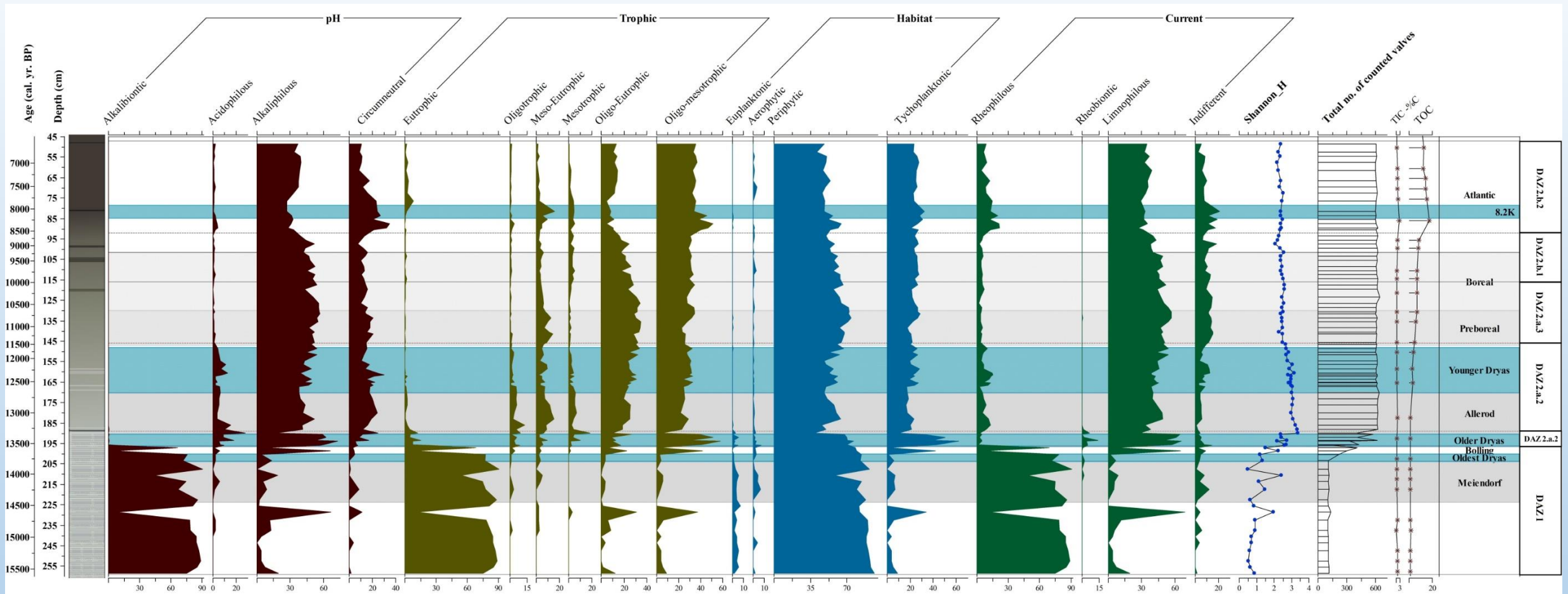

© Juraj Šurka

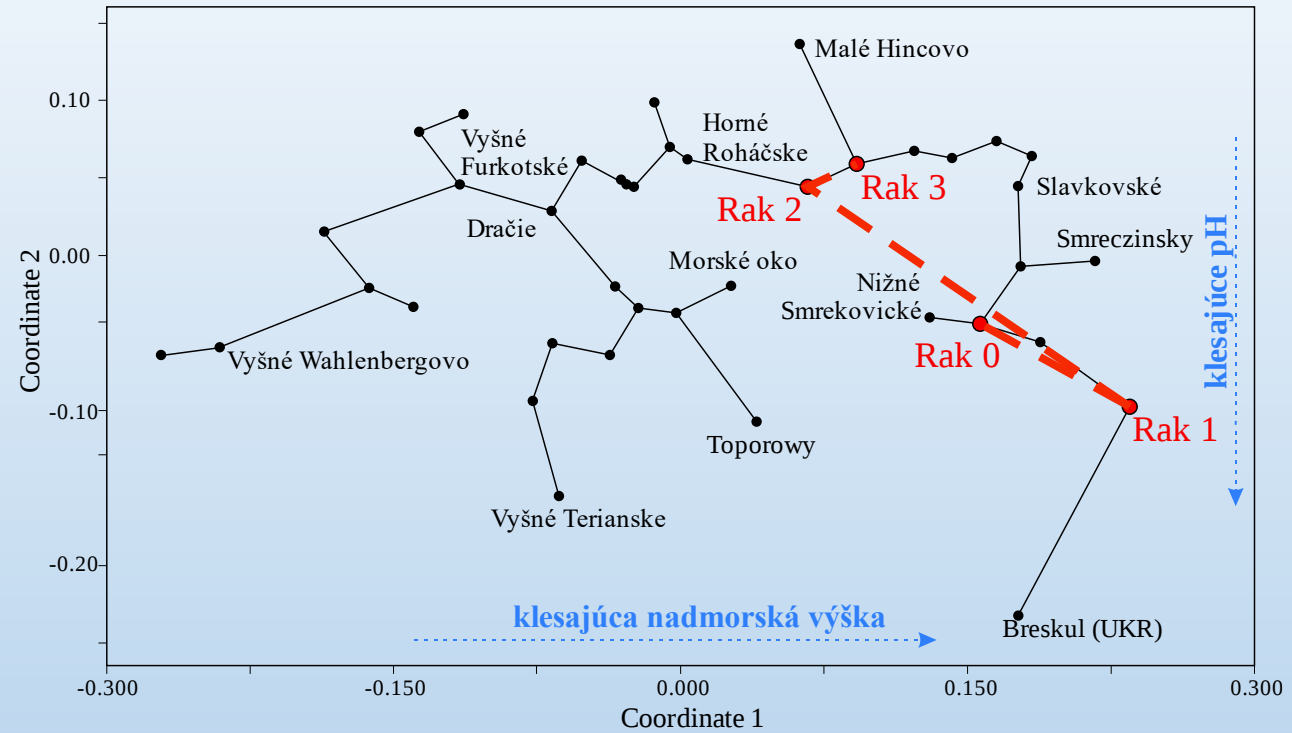
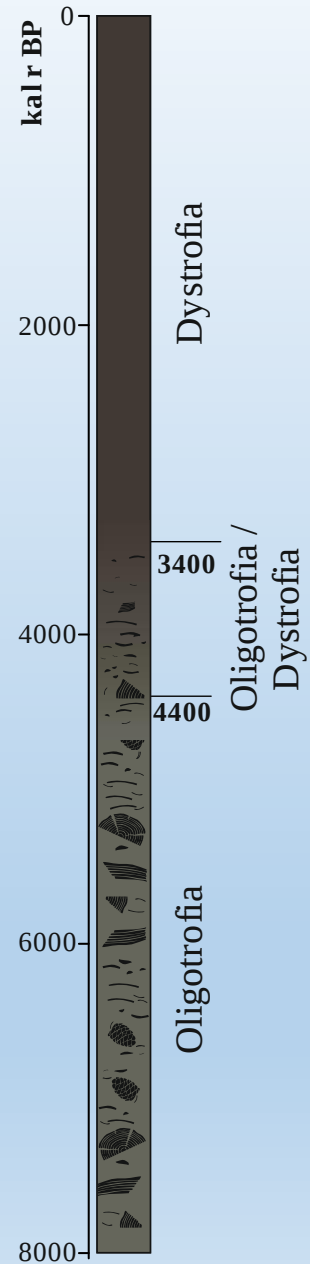
Nižné Temnosmrečinské pleso 1677 mnm

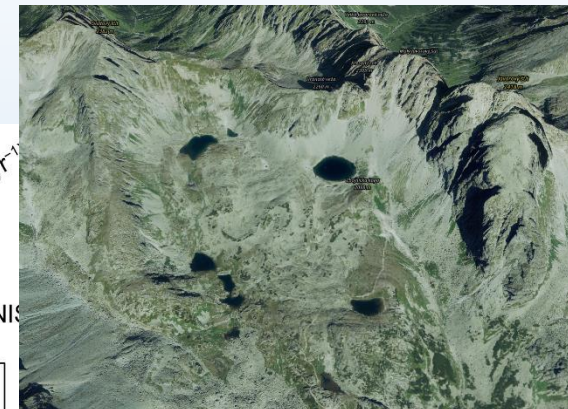
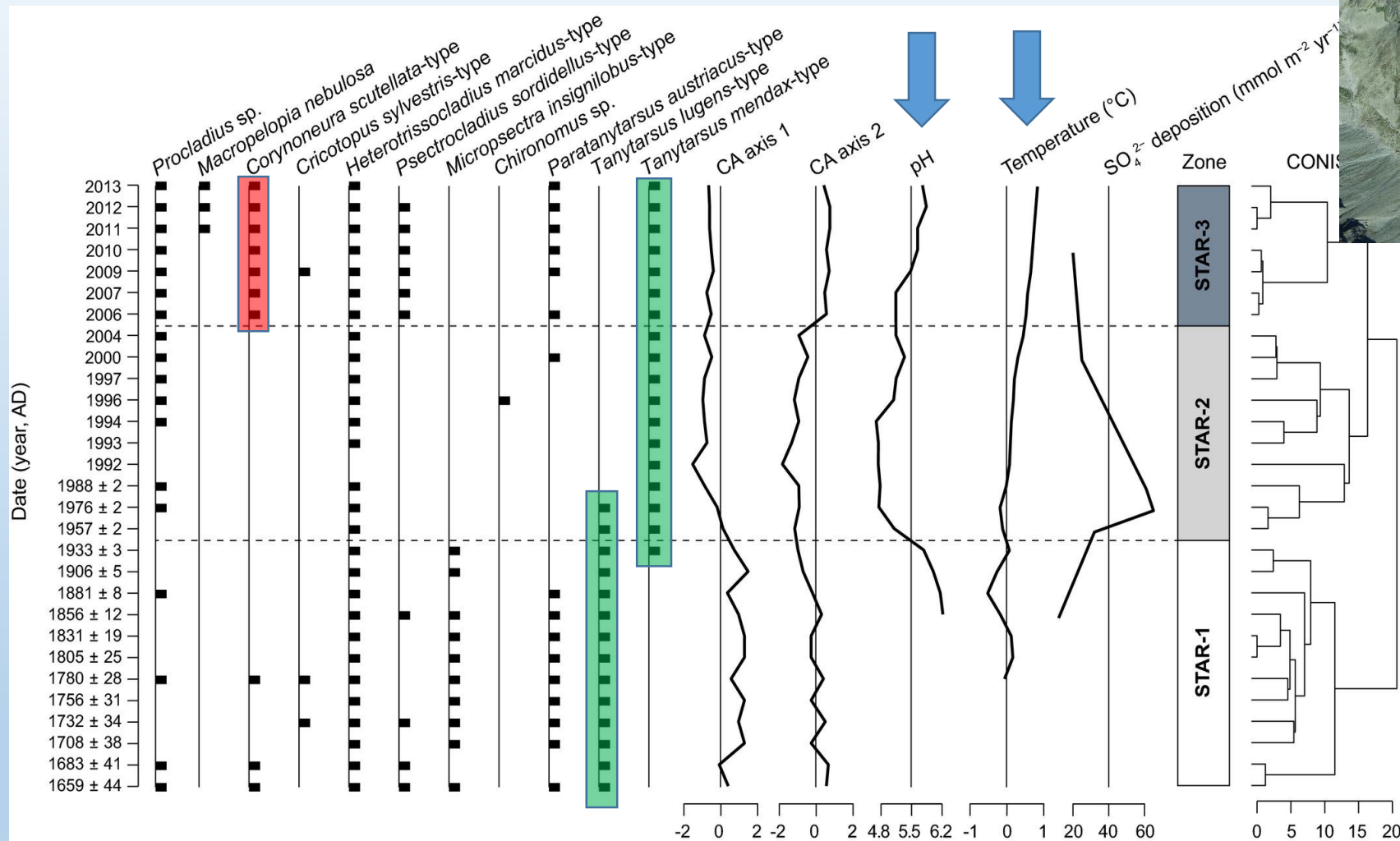
Batizovské pleso 1884 mm

Nižné Rakytovské pleso 1307 mm

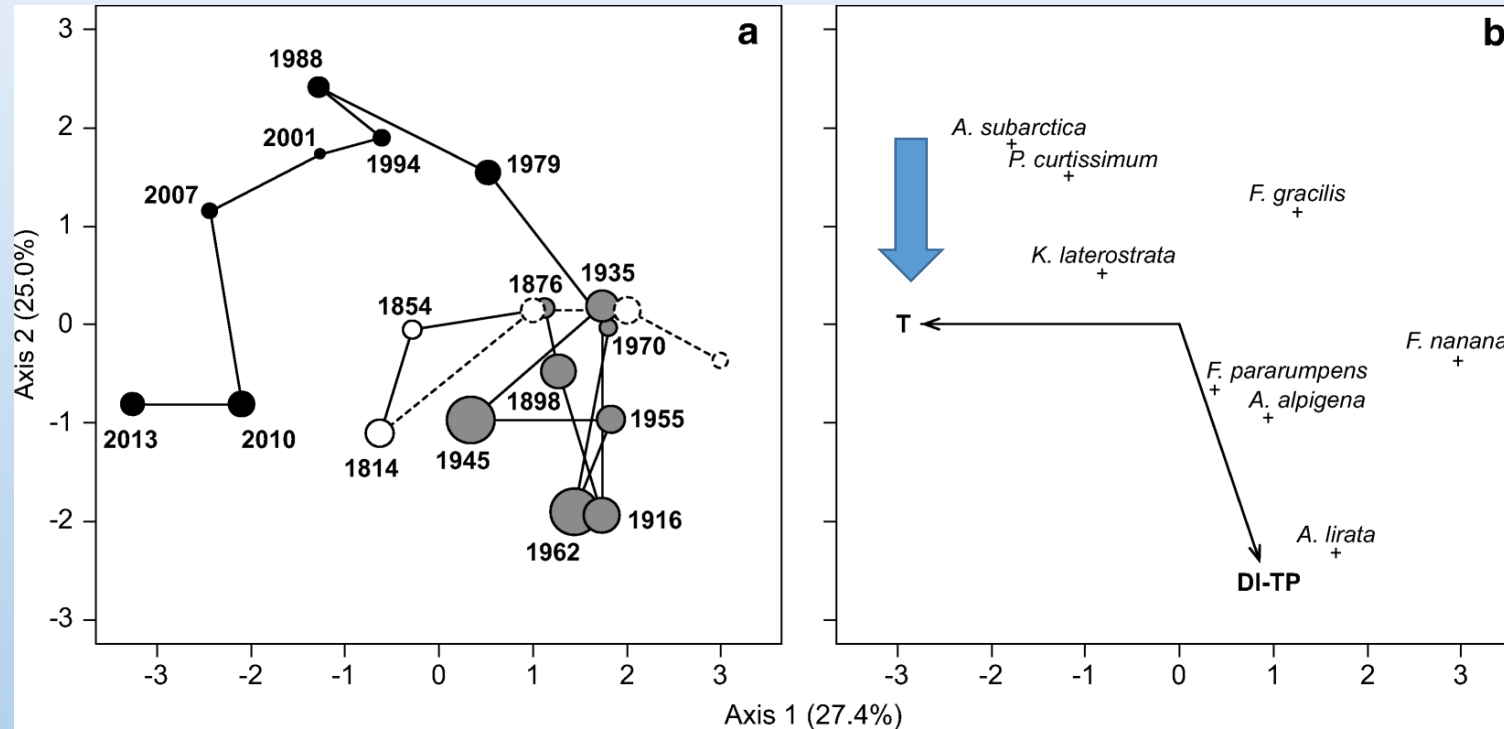
Starolesnianske pleso 1988 mm

Stúpajúca teplota prostredia mení vodné spoločenstvá

Popradské pleso 1494 mnm

Rozsievky a zmeny za posledných 200 rokov

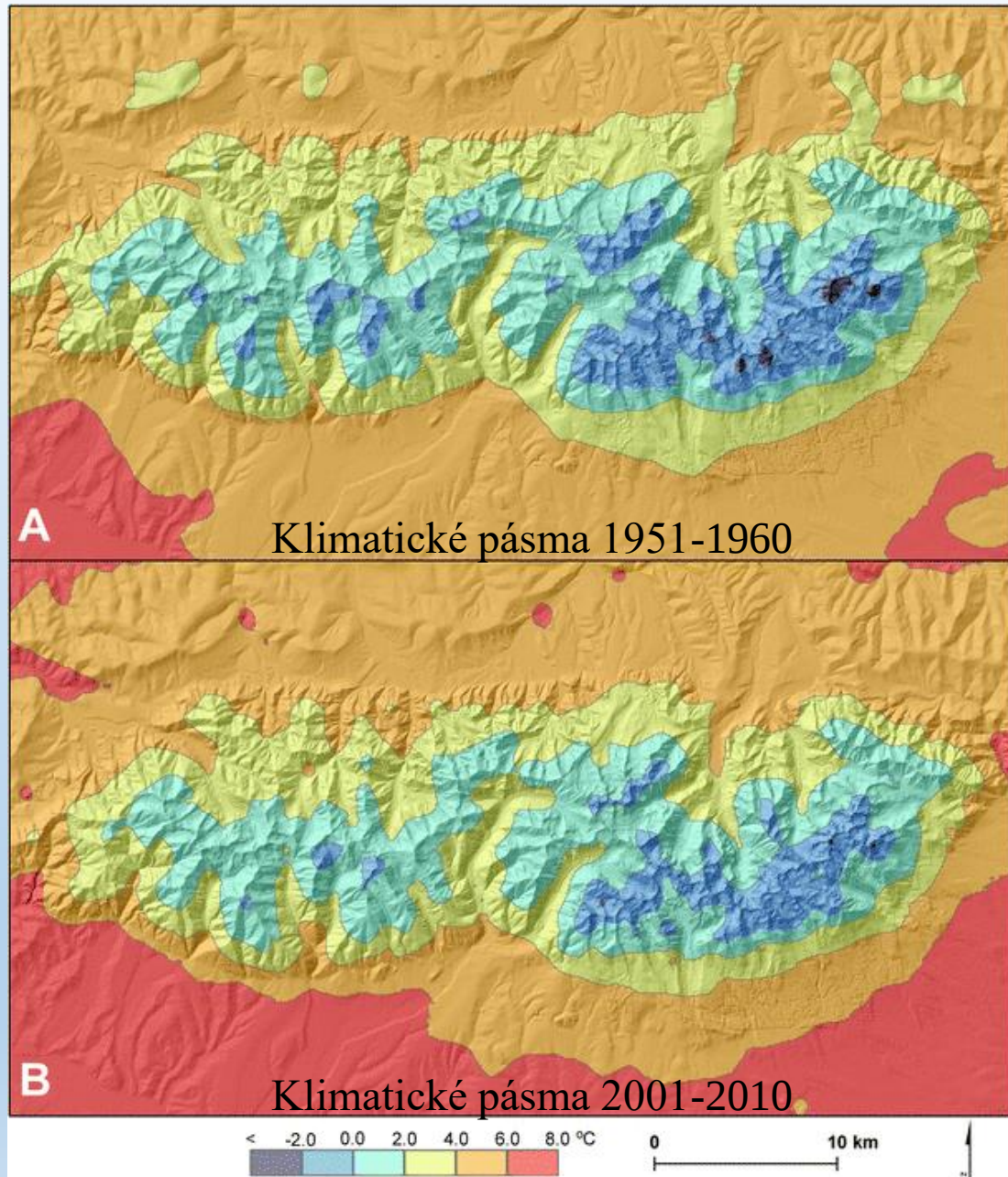

Stúpajúca teplota prostredia je hlavný faktor zmien

Tatry sa ohrievajú

Od 80. rokov 20. stor.

1. Posun klimatických pásiem smerom do vyšších nadmorských výšok
2. Skracuje sa trvanie snehovej pokrývky
3. Výrazné zníženie plošného rozsahu chladných pásiem

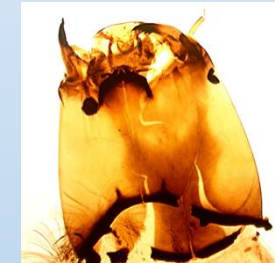
Pakomáre

https://www.nahuby.sk/obrazok_detail.php?obrazok_id=144107

Chladnomilné, stenotermné,
ultraoligotrófne spoločensvo

Dnes iba v jazerách nad 2000 mnm

Pseudodiamesa *Micropsectra*
radialis

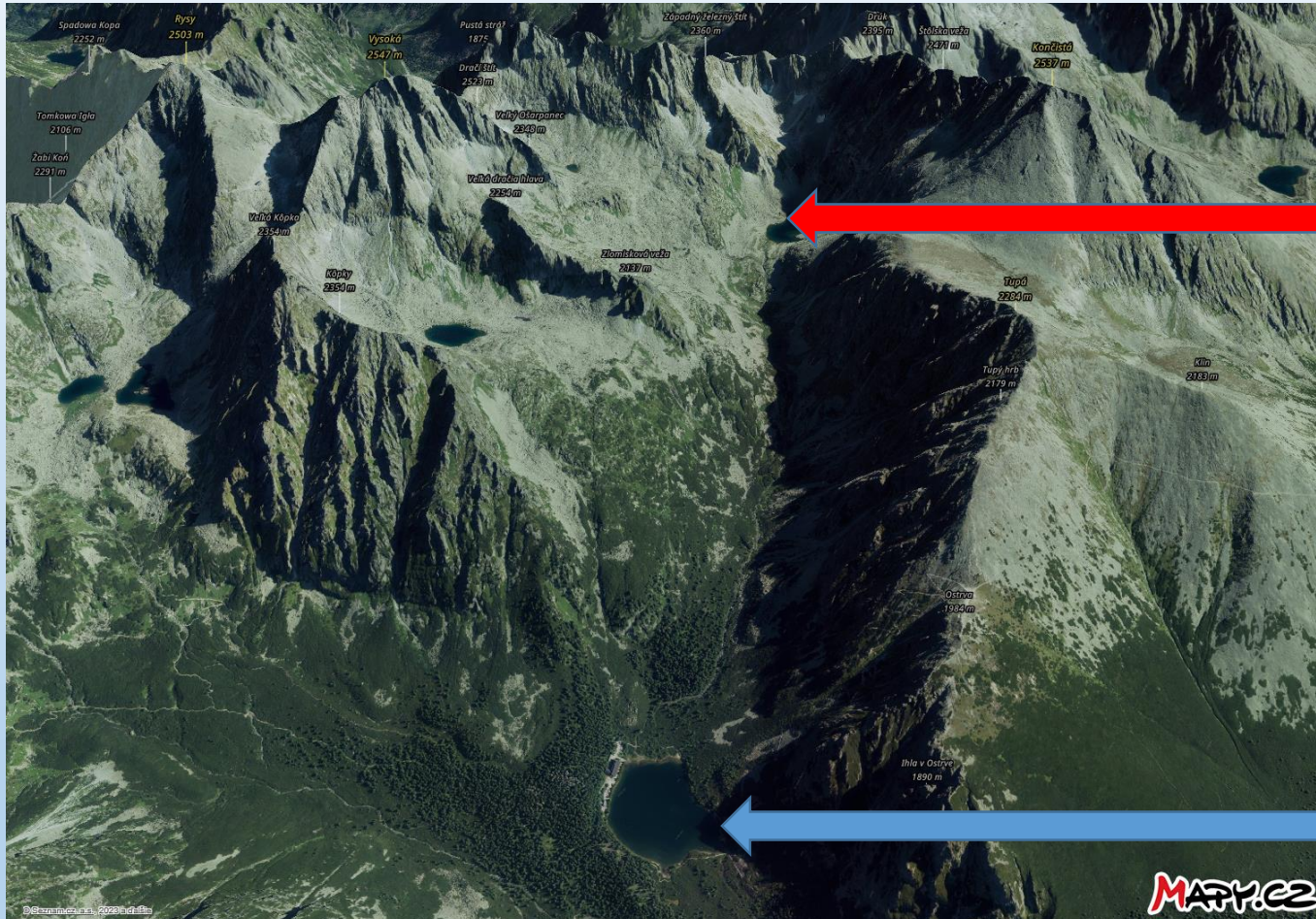

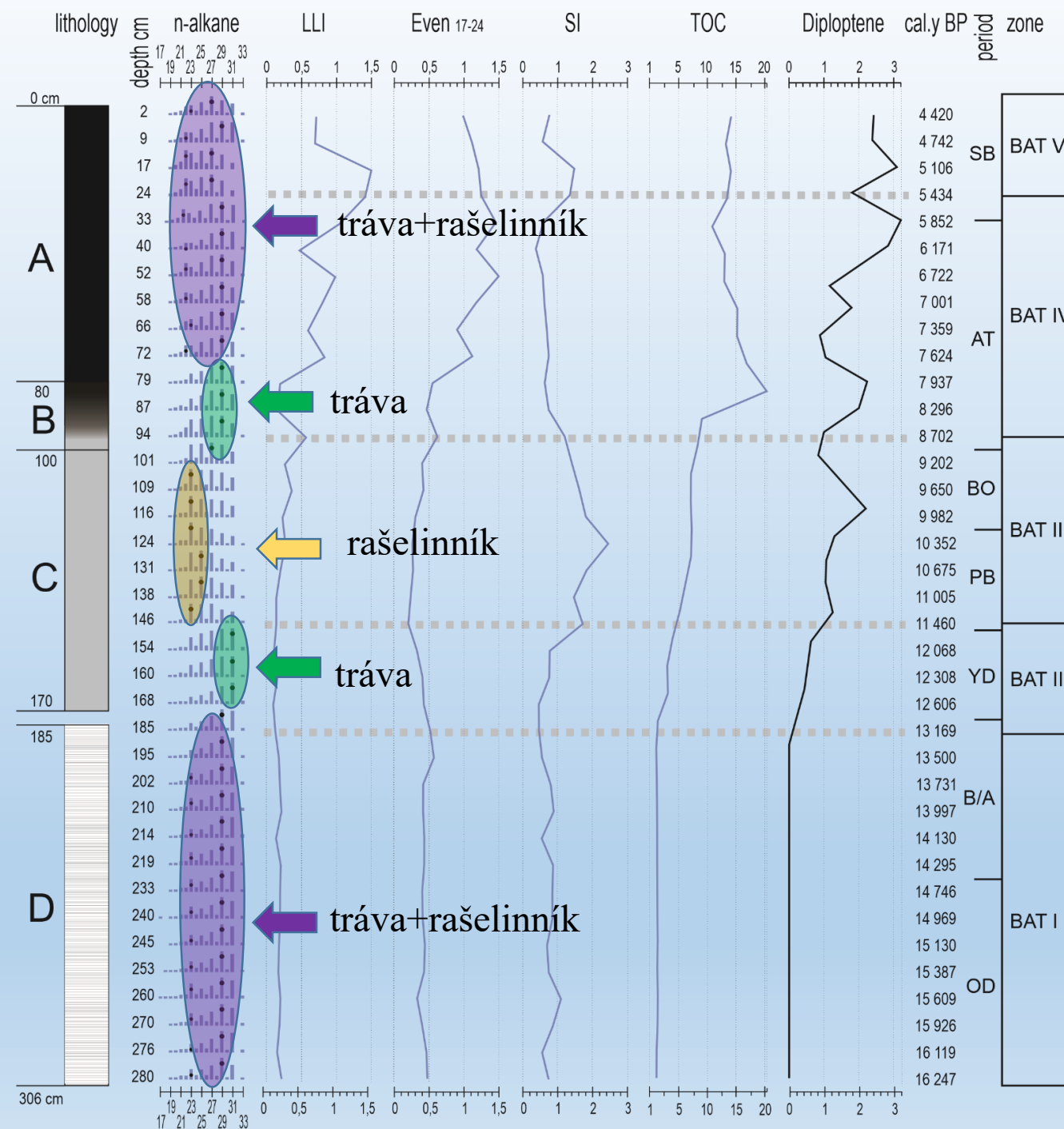
Pred 10 tis. rokmi

https://www.nahuby.sk/obrazok_detail.php?obrazok_id=193531

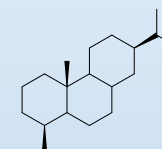
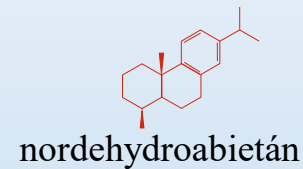
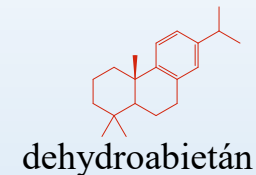
Bitušík et al., 2017

Les pri Batizovskom plese 1884 mm ?

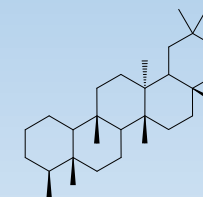
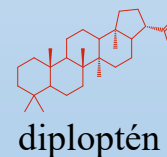
Stromy nikdy
nerástli vo výške
1900 mm

18-norabietán

prvá pôda

Žatková et al., podané

Moje poďakovanie patrí všetkým, ktorí sa podieľali na riešení projektu APVV-15-0292 a poskytli svoje zatiaľ nepublikované výsledky a fotografie pre účely tejto prednášky.

Za financovanie tohoto výskumu vo Vysokých Tatrách patrí vďaka grantovej agentúre APVV.

Správe TANAPu a bývalým Štátnym lesom TANAPu ďakujem za vydanie povolení na výskum aj v dolinách s vysokým stupňom ochrany, tatranským šerpom a chatárom z Chaty pri Zelenom plese, Sliezskeho domu i Chaty pri Popradskom plese a všetkým Tatrancom, ktorí nám pomáhali pri výskume.

<http://www.geo.sav.sk/en/depovyt-apvv-15-0292/>